The Odisha Gazette

EXTRAORDINARY
PUBLISHED BY AUTHORITY

No. 2565, CUTTACK, WEDNESDAY, JUNE 17, 2026/JAISTHA 27, 1948

PA NCHAYATI RAJ & D.W. DEPARTMENT

NOTIFICATION

The 17th June, 2026

No.16662—PR-NREG-SCHEME-0002/2026/PR & DW.— In exercise of the powers conferred by **sub-section (1) of section 3** of the *Viksit Bharat—Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission (Gramin) Act, 2025*, the State Government hereby notifies the following Scheme, namely: —

"Viksit Bharat—Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission (Gramin) Scheme, Odisha"

This Scheme shall apply to all notified rural areas of the State.

CHAPTER I — SHORT TITLE, COMMENCEMENT AND DEFINITIONS

1.Short title and commencement—

1. This Scheme may be called the **"Viksit Bharat—Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission (Gramin) Scheme, Odisha".**
2. It shall come into force with effect from dated 1st Day of July, 2026.

2. Definitions—

Unless the context otherwise requires, all terms used herein shall have the meanings assigned to them in **Section 2 of the VB-G RAM G Act**.

(a) “adult” means a person who has completed the eighteenth year of age;

(b) “applicant” means the head of a household or any of its other adult members who has applied for employment under the Scheme;

(c) “Block” means a community development area within a district comprising a group of Gram Panchayats;

(d) “Centrally Sponsored Scheme” means a scheme in which the Central Government provides full or partial financial assistance and the State Governments undertake its implementation;

(e) “District Programme Coordinator” means an officer of the State Government designated as such officer under sub-section (*1*) of Section 17 for the implementation of the Scheme in a district;

(f) “household” means the members of a family related to each other by blood, marriage or adoption and normally residing together and sharing meals or holding a common ration card;

(g) “implementing agency” includes any department of the Central Government or a State Government, a Zila Parishad, Panchayat at intermediate level (Panchayat Samiti/ Block), Gram Panchayat or any local authority or the Government undertaking, to undertake the implementation of any work taken up under the Scheme;

(h) “intermediate level” means a level between the village and district levels as specified under clause (c) of article 243 to the Constitution of India;

(i) “National Level Steering Committee” means a steering committee constituted by the Central Government under sub-section (1) of Section 14;

(j) “normative allocation” means the allocation of the fund made by the Central Government to the State;

(k) “notification” means a notification published in the Official Gazette and the term “notify” or “notified”, shall be construed accordingly;

(l) “Programme Officer” means an officer appointed under sub-section (1) of Section 18;

(m) “rural area” means any area in a State except those areas covered by any urban local body or a Cantonment Board established or constituted under any law for the time being in force;

(n) “Schedule” means Schedules appended to this Act;

(o) “Scheme” means the Scheme notified by the State Government under sub-section (1) of Section 3;

(p) “State” means a State specified in the First Schedule to the Constitution and includes a Union territory;

(q) “State Council” means the State Gramin Rozgar Guarantee Council constituted under sub-section (1) of Section 13;

(r) “State Level Steering Committee” means a steering committee constituted under sub-section (1) of section 15;

(s) “unskilled manual work” means any physical work which any adult person is capable of doing without any skill or special training;

(t) “Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack” means the consolidated aggregation comprising proposed works emerging from the Viksit Gram Panchayat Plans aggregated at the District and State levels, and aligned with the four thematic domains of works specified in Schedule I;

(u) “Viksit Gram Panchayat Plan” means a future-ready, convergence- based local development plan aligned with the vision of Viksit Bharat @2047, formulated by the Gram Panchayat through a participatory and evidence-based process, and serving as the basis for identification and prioritisation of works under this Act, as provided in sub-section (3) of section 4;

(v) “wage rate” means the wage rate referred to in section 10;

(w) “work” means any work undertaken or executed under the Scheme.

CHAPTER II — OBJECTIVES AND GUIDING PRINCIPLES

3.Objectives —

(a) The primary objective of this Scheme is to align the rural development framework with the national vision of Viksit Bharat @2047 by providing an enhanced statutory wage-employment guarantee of one hundred and twenty-five days in each financial year to such rural households whose adult members volunteer to undertake unskilled manual work, thereby enabling them to participate more effectively in the expanded livelihood security framework.

(b) To focus on empowerment, growth, convergence and saturation through public works aggregating into forming Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack, with a thematic focus on water security through water-related works, core rural infrastructure, livelihood-related infrastructure and special works to mitigate extreme weather events.

(c) To facilitate adequate farm-labour availability during peak agricultural seasons, and, in view of the wage-employment guarantee for the rural workforce.

(d) To institutionalise convergence, saturation-driven planning and whole of government delivery through Viksit Gram Panchayat Plans, integrated with the PM Gati Shakti to address the varying needs of Gram Panchayats, powered by geospatial systems, digital public infrastructure, district and State planning mechanisms, with such plans aggregated at the Block, District, State and National levels.

(e) To modernise governance, accountability and citizen engagement through a comprehensive digital ecosystem, including biometric authentication at various levels, global positioning system or mobile based worksite monitoring, real time management information system dashboards, proactive public disclosures and the use of Artificial Intelligence for planning, audits and fraud risk mitigation.

CHAPTER III — GUARANTEES, TIME LIMITS AND CONDITIONS

4.Guarantee—

(a) State Government shall, in such rural area in the State as may be notified by the Central Government, provide to every household whose adult members volunteer to do unskilled manual work, not less than one hundred and twenty-five days of guaranteed employment in a financial year in accordance with the Scheme.

(b) Every person who has done the work given to him under the Scheme shall be entitled to receive wages at the wage rate for each day of work.

(c) The disbursement of daily wages shall be made on a weekly basis or in any case not later than a fortnight after the date on which such work was done.

(d) If an applicant for employment under the Scheme is not provided such employment within fifteen days of receipt of his application seeking employment or from the date on which the employment has been sought in the case of an advance application, whichever is later, he shall be entitled to a daily unemployment allowance in accordance with the provision of this section.

(e) In case the payment of wages is not made within fifteen days from the date of closure of the muster roll, the wage seekers shall be entitled to receive payment of compensation for the delay, at the rate of 0.05% of the unpaid wages per day of delay beyond the sixteenth day of closure of muster roll

5.Conditions for demand—

(1) Every adult member of a registered household whose name appears in the Gramin Rozgar Guarantee Card, shall be entitled to apply for unskilled manual work under the Scheme; and every such application shall be compulsorily registered, and a receipt issued with the date, which shall be entered in the given digital platform.

(2) The State shall proactively verify the requirements of the Vulnerable Groups and provide them with work.

(3) Application for work may be oral or written and made to the Ward member or to the Gram Panchayat or to the Programme Officer or any person authorised by the State Government or through digital platforms, or through any other means authorised by the State Government.

(4) Applications for work may be filed individually or for a group together.

CHAPTER IV — PLANNING FRAMEWORK

6. Viksit Gram Panchayat Plan (VGPP) —

(1) A future-ready, convergence based local development plan aligned with the vision of Viksit Bharat @2047, formulated by the Gram Panchayat through a participatory and evidence-based process, and serving as the basis for identification and prioritisation of works under this Scheme.

(2) There shall be a systematic and participatory planning exercise undertaken at each tier of the Panchayati Raj system in accordance with the specified methodology. The Viksit Gram Panchayat Plans shall be prepared by the Gram Panchayats using GIS-based tools, PM Gati Shakti layers and other digital public infrastructure, and placed before the Gram Sabha for approval. Works proposed to be undertaken by the Intermediate Panchayat, District Panchayat or other implementing agencies shall likewise be placed before the respective Panchayats along with the expected outputs and outcomes. The Viksit Gram Panchayat Plans shall be aggregated at the Block, District and State levels to ensure coherence with sectoral priorities, broader rural development strategies, and saturation-based planning for comprehensive coverage of eligible assets and outcomes across all Gram Panchayats. All works emerging from the Viksit Gram Panchayat Plans shall be consolidated into the Viksit Bharat—National Rural Infrastructure Stack.

(3) Every Gram Panchayat shall prepare saturation-mode plans based on its classification into Category A, B, C, etc., determined based on development parameters, including proximity to urban areas, to address the varying needs of the Panchayats. All such works shall be drawn exclusively from the approved Viksit Gram Panchayat Plan, prepared using PM Gati Shakti, GIS-based tools and other digital public infrastructure.

(4) Annual plans would be prepared on the basis of the normative allocation.

(5) The works identified in the Viksit Gram Panchayat Plans shall be

executed through various Central, State and local schemes in convergence. The schemes to be taken up for such convergence shall be notified by the Central Government.

(6) While preparing Viksit Gram Panchayat Plans and annual labour demand, no work shall be proposed for execution during notified peak agricultural periods.

7. Framework for Convergence and Integrated Planning—

A Unified Convergence Framework shall be established for coherent planning, execution and monitoring of all works undertaken in rural areas, and for this purpose—

(1) All Central, State or local schemes, as may be notified by the Central Government for the purpose of convergence and saturation-based planning, shall be brought under a unified planning process anchored in the Viksit Gram Panchayat Plans.

(2) All existing assets and proposed works, whether funded under this Scheme or through any other Central, State or local scheme, shall be mandatorily registered and tracked through the Viksit Bharat—National Rural Infrastructure Stack using the designated digital portal, which shall maintain a comprehensive register of rural public works, prevent duplication, integrate departmental investments, and align all works with saturation outcomes.

(3) Single digital backbone for rural public works covering water security, core rural infrastructure, livelihood-related infrastructure, and special works to mitigate extreme weather events; and all planning shall follow a strict bottom-up process beginning with the preparation of the Viksit Gram Panchayat Plan, which shall be successively aggregated at the Block, District and State levels, and the aggregated State Plan shall be placed before the State Level Steering Committee for approval. Annual plans would be prepared on the basis of the normative allocation.

(4) Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack shall guide States, Districts and Panchayati Raj Institutions in identifying priority infrastructure

gaps, standardising work designs, and ensuring that public investments contribute measurably to saturation outcomes at the Gram Panchayat, Block and District levels.

(5) This institutional architecture shall ensure a single-plan, multi-funding approach, promote convergence across departments and schemes, and align all rural development efforts with the Viksit Bharat @2047 vision of creating productive, resilient and transformative rural assets.

CHAPTER V — STATE INSTITUTIONAL ARCHITECTURE

8. State Gramin Rozgar Guarantee Council —

(1) At the state level, there shall be a State Gramin Rozgar Guarantee Council, which shall be called the Odisha State Gramin Rozgar Guarantee Council". The Odisha State Gramin Rozgar Guarantee Council shall have a State-Level General Assembly, which shall consist of the following office bearers/members:

(i) Minister, Panchayati Raj & Drinking Water- Chairperson.

(ii) Chief Secretary, Government of Odisha

(iii) Development Commissioner-*cum*-ACS, Government of Odisha.

(iv) Commissioner-*cum*-Secretary/ Principal Secretary/ Additional Chief Secretary of the Line Departments.

(v) Commissioner-*cum*-Secretary/ Principal Secretary/ Additional Chief Secretary of PR & DW Department.

(vi) Commissioner/ Director, **Viksit Bharat—Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission (Gramin) Scheme** - Member Secretary.

(vii) Not more than 15 non-official members nominated by the State Government, representatives of Panchayati Raj Institutions, representatives of organizations of workers and weaker sections of the society.

(2) The terms and conditions subject to which the Chairperson and members of the State Council may be appointed and the time, place and procedure of the meetings (including the quorum at such meetings) of the Council shall be notified as Rule separately.

(3) The duties and functions of the **Odisha State Gramin Rozgar Guarantee Council**:

(i) advising the State Government on all matters concerning the

Scheme and its implementation in the State;

(ii) reviewing the monitoring and redressal mechanisms from time to time and recommending improvements;

(iii) monitoring the implementation of Act and the Scheme in the State and coordinating such implementation with the Central Council;

(iv) preparing the annual report to be laid before the State Legislature by the State Government;

(v) any other duty or function as may be assigned to it by the Central Council or the State Government.

(4) The State Council shall have the power to undertake an evaluation of the Scheme operating in the State and for that purpose to collect or cause to be collected statistics pertaining to the rural economy and the implementation of the Scheme and Programmes in the State.

9.State Level Steering Committee —

(1) At the state level, there shall be a State Level Steering Committee, to provide operational guidance, co-ordination, and monitor the implementation of the Scheme.

(2) The State Level Steering Committee shall be presided over by the Chief Secretary of the State or by an officer not below the rank of Additional Chief Secretary nominated by the State Government and shall comprise of the following members, namely:—

(i) Commissioner-*cum*-Secretary/ Principal Secretary/ Additional Chief Secretary of PR & DW Department;

(ii) the Director or Commissioner (in-charge of the Scheme);

(iii) Commissioner-*cum*-Secretary/ Principal Secretary/ Additional Chief Secretary of the relevant Departments;

(iv) such number of subject-matter experts, as may be determined by the State Government;

(v) representatives of technical or research institutions; and

(vi) one member nominated by the Department of Rural Development, Ministry of Rural Development, Government of India.

(3) The State Level Steering Committee shall—

(i) oversee State wide planning and convergence with other programmes;

(ii) review of district performance and ensure timely preparation of the aggregate State plan;

(iii) coordinate with the National Level Steering Committee and implement directions issued therefrom;

(iv) support digital systems, monitoring arrangements, and process improvements at the State level; and

(v) perform such other functions as may be assigned to it by the State Government.

10. Panchayats

1. The Panchayats at the district, intermediate and village levels shall be the principal authorities for planning, implementation and monitoring of the Scheme made under Viksit Bharat—G RAM G Act.

2. The Panchayat at the district level (Zilla Parishad), shall oversee and coordinate implementation of the Scheme in the district, including finalisation and approval of the aggregate district level plan, supervision and monitoring of works, ensuring convergence, and perform such other functions as may be assigned to it by the State Government.

3. The Panchayat at the intermediate level (Panchayat Samiti/ Block), shall prepare and finalise the aggregate Block level plan, support Gram

Panchayats in planning and implementation, supervise works at Gram Panchayat and Block levels, and facilitate convergence with line departments.

4. Annual plans would be prepared on the basis of the normative allocation.

5. The Gram Panchayat shall register households, receive and process applications for work, prepare the Viksit Gram Panchayat Plans, execute the works assigned to it, maintain such records as may be specified by the State Government, and discharge such other responsibilities as may be entrusted to it under the Scheme.

11. District Programme Coordinator (DPC) —

1. District Collector shall be designated as the District Programme Coordinator for the implementation of the Scheme in the district.
2. The District Programme Coordinator shall be responsible for the implementation of the Scheme in the district in accordance with the provisions of this Scheme and the rules made thereunder.
3. The functions of the District Programme Coordinator shall be as follows, namely:—

(i) the District Programme Coordinator shall be responsible for the consolidation and finalisation of the district aggregate plan and shall oversee convergence, implementation and monitoring of the Scheme at the district level in accordance with the provisions of this Act;

(ii) the District Programme Coordinator shall ensure compliance with the provisions of this Scheme and with the directions and guidelines issued by the Central Government and the State Government, and shall accord such administrative sanctions and clearances as may be required for the timely and effective implementation of the Scheme, including those relating to digital, geospatial and monitoring systems;

(iii) the District Programme Coordinator shall coordinate with Programme Officers, and shall review, monitor and supervise their performance using the monitoring framework, management information system and accountability mechanisms established under Act and the Scheme;

(iv) the District Programme Coordinator shall conduct periodic inspections of works undertaken under the Scheme, ensure adherence to quality and productivity standards, and shall redress the grievances of applicants through digital public infrastructure and designated grievance redressal systems issued/notified by the Central Government.

4. The District Programme Coordinator, shall prepare an aggregate plan for the district under his jurisdiction by consolidating the approved Viksit Gram Panchayat Plans and aggregated Block Plans and the proposals received from the Zila Panchayats.

12. Programme Officer (Block Level) —

1. At every Panchayat at intermediate level (Panchayat Samiti/ Block), Block Development Officer shall be designated as Programme Officer.

2. The Programme Officer shall assist the Panchayat at the intermediate level (Panchayat Samiti/ Block) in discharging its functions under Act and the Scheme made thereunder.

3. The Programme Officer shall be responsible for matching the demand for employment with the employment opportunities arising from works in the area under his jurisdiction.

4. The Programme Officer shall prepare an aggregate plan for the Block under his jurisdiction by consolidating the approved Viksit Gram Panchayat Plans and the proposals received from intermediate panchayats.

5. Without prejudice to the generality of sub-section (2), the functions of the Programme Officer shall include—

(i) monitoring all works and projects undertaken by the Gram Panchayats and other implementing agencies within the Block, ensuring alignment with the Viksit Gram Panchayat Plans;

(ii) sanctioning and ensuring payment of unemployment allowance to eligible households in accordance with the provisions of this Act;

(iii) ensuring prompt and fair payment of wages to all labourers employed under the Scheme within the Block, including through digital and biometric authenticated payment systems, as may be specified by the Central Government;

(iv) ensuring that regular social audits of all works within the jurisdiction of each Gram Panchayat are conducted by the Gram Sabha, and that timely and appropriate action is taken on objections and findings arising from such audits;

(v) dealing promptly with all complaints and grievances relating to the implementation of the Scheme within the Block, through the grievance redressal mechanisms established under sub-section (1) of section 25 of this Act;

(vi) ensuring the geo-tagging, digital recording, and management information system reporting of all works undertaken within the Block, and compliance with monitoring, productivity, and transparency framework, specified by the Central Government under this Act;

(vii) facilitating inter-departmental convergence at the Block level to support saturation-driven planning and the execution of works under the Scheme; and

(viii) any other function as may be assigned to him by the District Programme Coordinator and the State Government under this Act.

6. The Programme Officer shall perform his function under the direction, control and superintendence of the District Programme Coordinator.

13. Responsibilities of Gram Panchayat —

The Gram Panchayat shall be responsible for—

(i) registration of households and issuance of Gramin Rozgar Guarantee Cards;

(ii) receiving work applications and maintaining records of Gramin Rozgar Guarantee Cards;

(iii) preparing the Viksit Gram Panchayat Plans;

(iv) every Gram Panchayat shall, after considering the recommendations of the Gram Sabha and the Ward Sabhas, keeping in view of the demand for works, prepare a Viksit Gram Panchayat Plan on saturation basis;

(v) Annual plans would be prepared on the basis of the normative allocation.

(vi) the Programme Officer shall allocate at least fifty per cent. of the works in terms of its cost under the Scheme to be implemented through the Gram Panchayats;

(vii) the Programme Officer shall supply each Gram Panchayat with—

a. the muster rolls for the works sanctioned to be executed by it;
b. a list of employment opportunities available elsewhere to the residents of the Gram Panchayat;

(viii) the Gram Panchayat shall allocate employment opportunities among the applicants and ask them to report for work;

(ix) the works taken up by a Gram Panchayat under the Scheme, shall meet the required technical standards and measurements;

(x) executing works allotted to it by the Programme Officer; and

(xi) a Gram Panchayat may take up any work under the Scheme from

Viksit Gram Panchayat Plan within the area of the Gram Panchayat, as may be sanctioned by the Programme Officer.

14. Social Audit by Gram Sabha —

1. The Gram Sabha, shall monitor and review the execution of all works undertaken under the Scheme within the jurisdiction of the Gram Panchayat, in accordance with the provisions of this Act.
2. The Gram Sabha shall conduct regular social audits of all works taken up under the Scheme within the Gram Panchayat, as issued/notified by the Central Government.
3. The Gram Panchayat shall make available to the Gram Sabha all records and documents required for conduct of the social audit, including muster rolls, bills, vouchers, measurement books, sanction orders, digital records, geo-tagged photographs, and all other connected books of account and papers, whether maintained in physical or electronic form.

CHAPTER VI — REGISTRATION AND ROZGAR GUARANTEE CARD

15. Registration of households —

1. Household Registration—The adult member of every household residing in any rural area and willing to undertake unskilled manual work, may submit the names, ages and address of the household to the Gram Panchayat within whose jurisdiction they reside, for the purpose of registration of the household and issuance of a Gramin Rozgar Guarantee Card.

2. Special Gramin Rozgar Guarantee Card, where the job seeker is—

   (a) a single woman; or

   (b) a person with disability; or

   (c) persons above sixty years of age; or

   (d) a released bonded labourer; or

   (e) a person belonging to a Particularly Vulnerable Tribal Group; or

   (f) a transgender person.

3. The Special Gramin Rozgar Guarantee Card of a distinct colour, shall ensure special protection in the providing work, work evaluation, and worksite facilities, as applicable.

16. Issue of Gramin Rozgar Guarantee Card —

1. It shall be the duty of the Gram Panchayat, after making such enquiry, as it deems fit, to issue a Gramin Rozgar Guarantee Card within fifteen days from the date of receipt of such application, containing therein a unique Gramin Rozgar Guarantee Card number with details of the registered adult members of the household, their photos, Bank or Post office account number, insurance policy number and the Aadhaar numbers, if any.

2. The Gramin Rozgar Guarantee Card issued, shall be valid for three years; after which it may be renewed after due verification.

3. No Gramin Rozgar Guarantee Card shall be cancelled except on any of the following grounds—
   (a) where it is found to be a duplicate;
   (b) where the entire household has permanently migrated to a place outside the jurisdiction of the Gram Panchayat and no longer resides in the village; or
   (c) where all adult members of the registered household are deceased.

4. The State Government shall make arrangements for updating the following details in the Gramin Rozgar Guarantee Card regularly while mentioning the key guarantees under the Scheme are clearly listed as follows:—
   (a) number of days for which work was demanded;
   (b) number of days of work allocated;
   (c) description of the work allocated along with the muster roll number;
   (d) measurement details;
   (e) unemployment allowance, if any, paid;
   (f) date-wise amount of wages paid;
   (g) delay compensation paid if any;
   (h) asset provided, if any.

5. Every worker shall have an opportunity of being heard and register any grievance either orally or in writing, at all implementation levels for disposal as per the provisions of the Grievance Redressal Mechanism under the Scheme.

17. Issuance of Gramin Rozgar Guarantee Card in Case of Dislocation —

1. Notwithstanding anything contained in this Schedule, in the event of any national calamity such as flood, cyclone, tsunami and earthquake resulting in mass dislocation of rural population, the adult members of

rural households of areas so affected may—

a. seek for registration and get Gramin Rozgar Guarantee Card issued by the Gram Panchayat or Programme Officer of the area of temporary relocation;

b. submit written or oral applications for work to the Programme Officer or the Gram Panchayat of the area of temporary relocation; and

c. apply for re-registration and re-issuance of Gramin Rozgar Guarantee Card in the event of any loss or destruction.

2. The details of such Gramin Rozgar Guarantee Cards shall be intimated to the District Programme Coordinator.

3. In the event of restoration of normalcy, the Gramin Rozgar Guarantee Card so issued shall be re-endorsed at original place of habitation and clubbed with the original Gramin Rozgar Guarantee Card on being retrieved.

4. The number of days of employment provided shall be counted while computing 125 days of guaranteed employment per household.

CHAPTER VII — DEMAND FOR WORK AND ALLOTMENT

18. Demand for Work —

1. Every adult member of a registered household whose name appears in the Gramin Rozgar Guarantee Card, shall be entitled to apply for unskilled manual work under the Scheme; and every such application shall be compulsorily registered, and a receipt issued with the date, which shall be entered in the given digital platform.

2. The State shall proactively verify the requirements of the Vulnerable Groups and provide them with work.

3. Application for work may be oral or written and made to the Ward member or to the Gram Panchayat or to the Programme Officer or any person authorised by the State Government or through digital platforms, or through any other means authorised by the State Government.

4. Applications for work may be filed individually or for a group together.

5. There shall be no limit on the number of days of employment for which a person may apply, or on the number of days of employment actually provided to him subject to the aggregate guarantee of the household.

6. Normally, applications for work must be for at least six days of continuous work.

7. Provision shall be made in the Scheme for advance application, that is, application which may be submitted earlier than the date from which employment is sought.

8. Provision shall be made in the Scheme for submission of multiple applications by the same person provided that the corresponding periods for which employment is sought do not overlap.

19. Allocation of Work —

1. The Gram Panchayat and Programme Officer shall ensure that every applicant shall be provided unskilled manual work in accordance with the provisions of the Scheme within fifteen days of receipt of an application or the date from which he seeks work in case of advance application, whichever is later.

2. Priority shall be given to women in such a way that at least one-third of the beneficiaries shall be women who have registered and requested for work. Efforts to increase participation of single women and the person with disabilities shall be made.

3. Applicants who are provided with work shall be so intimated in writing, by means of a letter sent to him at the address given in the Gramin Rozgar Guarantee Card or through any other effective mode of communication or by a public notice displayed at the office of the Panchayats at district, intermediate or village level.

4. A list of persons who are provided with the work shall be displayed on the notice board of the Gram Panchayat and at the office of the Programme Officer and at such other place as the Programme Officer may deem necessary and the list shall be open for inspection by the State Government and any interested person.

5. As far as possible, the employment shall be provided within a radius of five kilometers of the village where the applicant resides at the time of applying.

6. A new work under the Scheme can be commenced if at least ten labourers become available for work, provided that this condition shall not be applicable for new works, as determined by the State Government, in hilly areas and in respect of afforestation works.

7. In case the employment is provided outside the radius of five kilometers, the labourers shall be paid ten per cent. of the wage rate as extra wages

to meet additional transportation and expenses for living.

8. A period of employment shall be for at least six days continuously, with not more than six days in a week.

CHAPTER VIII — MUSTER ROLLS, ATTENDANCE AND MEASUREMENT

20. Muster rolls —

1. The muster rolls for works undertaken under this Scheme shall be maintained through digital systems and shall comply with the following requirements—

    a. Each muster roll shall be in English and the local language and have a unique electronically generated identity number (e-muster) issued through the management information system. The muster roll shall include the names of all workers who have demanded or been allocated work and shall be authenticated by the authorised functionary of the Gram Panchayat or the Programme Officer.

21. Attendance recording —

1. Attendance at the worksite shall be recorded daily by an authorised person using biometric attendance systems, and all attendance details shall be made available for public viewing on a daily basis through the designated management information system.

22. Measurement of work —

1. Payment of wages shall only be made based on measurements taken at the worksite by authorised technical personnel within three days of the closure of the muster roll, and recorded digitally through systems integrated with the designated management information system.

2. The State Government shall ensure the deployment of adequate technical personnel to enable timely measurement. Suitable persons may be trained and deployed, with delegated technical responsibilities, and shall be paid wages at skilled rates.

CHAPTER IX — WAGE PAYMENT AND DELAY COMPENSATION

23. Wage payment —

1. Wage rate to be paid to the worker will be decided and notified by the Central Government.

2. the disbursement of daily wages shall be made on a weekly basis or in any case not later than a fortnight after the date on which such work was done.

24. Mode of payment —

1. The payment of wages shall, unless so exempted by the Central Government, be made through the individual savings accounts of the workers in the relevant Banks or Post Offices

25. Delay compensation —

1. In case the payment of wages is not made within fifteen days from the date of closure of the muster roll, the wage seekers shall be entitled to receive payment of compensation for the delay, at the rate of 0.05% of the unpaid wages per day of delay beyond the sixteenth day of closure of muster roll.

2. Any delay in payment of compensation beyond a period of fifteen days from the date it becomes payable, shall be considered in the same manner as the delay in payment of wages.

3. For the purpose of ensuring accountability in payment of wages and to calculate culpability of various functionaries or agencies, the States shall divide the processes leading to determination and payment of wages into various stages such as,—

    a. measurement of work;

    b. computerising the muster rolls;

c. computerising the measurements;

d. generation of wage lists; and

e. uploading Fund Transfer Orders (FTOs), and specify stage-wise maximum time limits along with the functionary or agency which is responsible for discharging the specific function.

4. The computer system shall have a provision to automatically calculate the compensation payable based on the date of closure of the muster roll and the date of deposit of wages in the accounts of the wage seekers.

5. District Programme Coordinator and Programme Officer shall pay the compensation upfront after due verification within the time limits as specified above and recover the compensation amount from the functionaries or agencies who are responsible for the delay in payment.

6. The number of days of delay, the compensation payable and actually paid shall be reflected in the Management Information System.

CHAPTER X — UNEMPLOYMENT ALLOWANCE

26. Eligibility —

1. If an applicant for employment under the Scheme is not provided such employment within fifteen days of receipt of his application seeking employment or from the date on which the employment has been sought in the case of an advance application, whichever is later, he shall be entitled to a daily unemployment allowance in accordance with the provision under section 11 of VB-G RAM G act.

2. No such rate shall be less than one-fourth of the notified wage rate for the first thirty days during the financial year and not less than one-half of the wage rate for the remaining period of the financial year.

3. The liability of the State Government to pay unemployment allowance to a household during any financial year shall cease as soon as—

   (a) the applicant is directed by the Gram Panchayat or Programme Officer to report forwork either by himself or depute at least one adult member of the household; or

   (b) the period for which employment is sought, comes to an end and no member of the household of the applicant had turned up for employment; or

   (c) the adult members of the household of the applicant have received in total at least one hundred and twenty-five days of work within the financial year; or

   (d) the household of the applicant has earned as much from the wages and unemployment allowance taken together which is equal to the wages for one hundred and twenty-five days of work during the financial year.

27. Procedure —

c. The unemployment allowance payable to the household of an applicant jointly, shall be sanctioned and disbursed by the Programme Officer or such local authority (including the Panchayat at the District, intermediate or village level).

d. Every payment of unemployment allowance shall be made or offered not later than fifteen days from the date on which it became due for payment.

CHAPTER XI — CATEGORIES OF WORKS & ELIGIBILITY CRITERIA FOR INDIVIDUAL BENEFICIARY WORK

28. Works & Categories under the Scheme —

1. Focus of the Scheme—Classification of Works: The Scheme shall focus on the following categories of works, as identified in the Viksit Gram Panchayat Plans and aggregated into the Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack.

2. The works to be taken up under the Scheme, shall fall under the following Categories, together with their thematic focus and intended outcomes, namely:—

I. Category I—Water-Related Works (for Water Security)—

a. The focus shall include conservation, irrigation, groundwater recharge, source sustainability, rejuvenation of water bodies, watershed development and afforestation and the Illustrative works include—

(i) construction of canals, flood or diversion channels, check dams, gully plugs and underground dykes;

(ii) construction or rejuvenation of ponds, percolation tanks, recharge pits, recharge shafts, injection wells and associated water harvesting structures;

(iii) irrigation open wells, micro-irrigation channels and field water distribution systems;

(iv) reclamation of community waterlogged land;

(v) afforestation and plantation works linked with soil and moisture conservation; and

(vi) rooftop rainwater harvesting and other decentralized recharge systems.

b. Intended Outcomes—Strengthening of water security through integrated water resource management, recharge and conservation for long-term climate resilience.

II. Category II—Core Rural Infrastructure—

a. Thematic focus shall include core civic, social, governance and service-delivery infrastructure relating to education, health, drinking water, sanitation, connectivity, renewable energy and community services and the Illustrative works include—

(i) construction or upgradation of rural roads, culverts, cross-drainage structures and village connectivity facilities;

(ii) construction of Gram Panchayat Bhawans, Anganwadi centres, rural libraries and other public buildings;

(iii) construction of school infrastructure, including kitchen sheds, additional classrooms, laboratories, compound walls and playgrounds;

(iv) crematoria and community infrastructure;

(v) solid and liquid waste management assets, including stabilising ponds, community sanitary complexes, and waste segregation and collection centres;

(vi) installation of solar lighting systems and other renewable rural energy infrastructure;

(vii) village parking areas, transport sheds and other common rural amenities;

(viii) rural housing works permissible under the schemes of the Central Government, including those permitted under the Pradhan Mantri Awas Yojana—Gramin; and

(ix) repair and maintenance of works created under the Jal Jeevan Mission for ensuring water supply.

b. Intended Outcome—Creation of foundational civic and social infrastructure ensuring basic amenities, improved service access and enhanced quality of life in rural areas.

III. Category III—Livelihood-related Infrastructure—

a. Thematic focus shall include productive assets and facilities that enhance rural livelihoods through agriculture, livestock, fisheries, value addition, skilling and enterprise development and the Illustrative works include—

(i) construction of training-*cum*-skill development centres and work sheds for livelihood activities;

(ii) rural haats or weekly markets and other market infrastructure;

(iii) food grain storage buildings, agricultural produce storage structures, cold storage units and other agri-value chain infrastructure;

(iv) buildings for Self Help Groups and federation-level institutions;

(v) compost structures, including vermicompost and NADEP units;

(vi) development of silvipasture grasslands, dairy infrastructure and shelters for cattle, goats, pigs, poultry and other livestock;

(vii) fisheries-related infrastructure, including fish drying yards;

(viii) raising of nurseries and production of building material; and

(ix) Integrated projects promoting circular and cyclical economy models, as may be approved by the Central Government.

b. Intended Outcome—Strengthening of sustainable livelihoods, value addition, enterprise development and self-reliant rural economies.

IV. Category IV—Special works to mitigate Extreme Weather Events and Disaster Preparedness—

a. Thematic focus shall include disaster risk reduction, climate adaptation, and protection of rural communities and assets from floods, cyclones, storms, droughts, landslides, forest fires and other extreme weather events and the Illustrative works include—

1. construction of cyclone shelters, flood shelters and multipurpose disaster resilient structures;

2. construction of diversion channels, embankments and other disaster-mitigation works;

3. stabilising ponds and water structures for flood management;

4. post-disaster rehabilitation, restoration and repair of rural roads and community assets;

5. windbreak and shelterbelt plantations; and

6. forest fire management works, including fire breaks, fuel buffer zones and allied measures.

b. Intended Outcome— Creation of climate-resilient villages capable of withstanding extreme weather conditions.

3. Any other public work which may be notified by the Central Government.

4. Maintenance of rural public assets created under the Act.

5. Works for individual beneficiaries, including but not limited to housing-related works under the Pradhan Mantri Awaas Yojana—Gramin, sanitation-related works, and other beneficiary-oriented developmental works undertaken under various schemes of the Central Government from time to time and expressly notified for inclusion under the Scheme, may also be taken up. The eligibility of such beneficiaries shall be as notified by the Central Government, aligned with the eligibility criteria specified under the respective Central Government schemes, with all such works conforming to the norms, standards and guidelines issued by the Central Government.

29. Eligibility Criteria of the Beneficiary for Individual Beneficiary Work —

Without prejudice to the generality of the above, works creating individual assets as notified by the Central Government shall be prioritised on land or homestead owned by households belonging to—

i. the Scheduled Castes;

ii. the Scheduled Tribes;

iii. nomadic tribes;

iv. denotified tribes;

v. economically weaker sections of the society as identified based on criteria notified by the Central Government;

vi. women-headed households;

vii. households headed by persons with disabilities;

viii. beneficiaries of land reforms;

ix. beneficiaries under the Pradhan Mantri Awaas Yojana—Gramin (PMAY-G); and

x. beneficiaries under the Scheduled Tribes and Other Traditional

Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006 (2 of 2007), and

After exhausting the eligible beneficiaries under the above categories, works may be taken up on the lands of small or marginal farmers as identified on the basis of criteria notified by the Central Government, subject to such conditions as may be notified by the Central Government, including the requirement that such households possess a valid Gramin Rozgar Guarantee Card and have at least one adult member willing to work on the project undertaken on their land or homestead.

CHAPTER XII — WORKSITE MANAGEMENT AND SAFETY

30. Facilities at worksites —

1. For the purpose of transparency at the worksite, the following shall be ensured—

    i. there shall be a project initiation meeting in which various provisions of the work shall be explained to the workers;

    ii. a copy of the sanction work order shall be available for public inspection at the worksite;

    iii. measurement record of each work and details of the workers shall be available for public inspection;

    iv. a Citizens' Information Board shall be put up at every worksite and updated regularly in the manner specified by the Central Government;

    v. the vigilance and Monitoring Committee set up according to the instructions of the Central Government may check all works and its evaluation report will be recorded in the Works Register in the format specified by the Central Government and submitted to the Gram Sabha during the Social Audit.

2. The facilities of safe drinking water, shade for children and periods of rest, first aid box with adequate material for emergency treatment for minor injuries and other health hazards connected with the work being performed shall be provided at the worksite.

3. In case the number of children below the age of five years accompanying the women working at any site is five or more, provisions shall be made to depute one of such women workers to look after such children. The person so deputed shall be paid wage rate.

31. Safety and accidents —

1. If any personal injury is caused to any person employed under the Scheme by any accident arising out of and in the course of his

employment, he shall be entitled to such medical treatment as required, free of cost.

2. Where hospitalisation of the injured worker is necessary, the State Government shall arrange for such hospitalisation including accommodation, treatment, medicines and payment of daily allowance which is not less than half of the wage rate.

3. If a person employed under the Scheme meets with death or becomes permanently disabled by accident arising out of and in the course of employment, he or his legal heirs, as the case may be, shall be paid by the implementing agency an ex gratia as per entitlement under the Pradhan Mantri Suraksha Bima Yojana or as may be notified by the Central Government.

4. If any personal injury is caused by accident to a child accompanying a person who is employed under the Scheme, such child shall be entitled to medical treatment free of cost; and in case of death or disablement of the child due to the said accident, ex gratia shall be paid to the legal guardians as determined by the State Government.

CHAPTER XIII — RESTRICTION ON UNDERTAKING WORKS DURING PEAK AGRICULTURAL SEASONS

32. Notification of Peak Agricultural Seasons —

1. Notwithstanding anything contained in VB-G RAM G Act or rules made thereunder, and to facilitate adequate availability of agricultural labour during peak agricultural seasons, no work shall be commenced or executed under this Act, during such peak seasons as may be notified under Sub-section (*2*) of Section 6 of the Act.
2. The State Governments shall notify in advance, a period aggregating to sixty days in a financial year, covering the peak agricultural seasons of sowing and harvesting, during which works under this Act, shall not be undertaken.

33. Area-Specific Notifications —

1. The State Government may issue distinct notifications for different areas of the State, including districts, blocks or Gram Panchayats, having regard to—
   i. agro-climatic zones;
   ii. local patterns of agricultural activities; and
   iii. such other relevant factors as may be considered necessary.

2. Every notification issued under this provision shall have binding effect for the purposes of the Act and the Scheme.

34. Prohibition on Works during Notified Periods —

1. All authorities responsible for planning, sanctioning or executing works under this Scheme shall ensure that all works are undertaken only outside the notified peak agricultural seasons.

35. Scheduling of Works —

1. The Programme Officer and other implementing authorities shall, while approving the aggregated Viksit Gram Panchayat Plans and scheduling works, ensure that all works are taken up only outside the notified peak agricultural seasons.

CHAPTER XIV — ESTIMATE, SANCTIONING AND WORK EXECUTION

36. ESTIMATES—

1. Technical Estimates and Standards for Works—Every work under this Scheme shall have a technical estimate and design sanctioned by an authority authorised by the State Government, based on the framework aligned with the Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack.

2. For works involving construction, appropriate labour-intensive technologies, depending upon the availability of labour and the use of local materials, shall be employed to the extent feasible.

3. Bills of quantities shall use clear and commonly understood terminology to ensure transparency for all stakeholders.

4. Each work shall have a summary of the estimate, design and a technical note indicating the expected outputs and outcomes.

5. All technical estimates, designs and outcome notes shall be generated or uploaded through digital systems integrated with the designated management information system.

37. Administrative and Financial Sanctions —

1. Works finalised at the Gram Panchayat level through the approved Viksit Gram Panchayat Plan and aggregated at the Block and District levels shall be accorded administrative or financial sanction by the competent authority as per the requirements and within thirty days.

2. The sanctioning authorities shall ensure that—

   i. the proposed works are drawn exclusively from the approved Viksit Gram Panchayat Plan;
   ii. Annual plans would be prepared on the basis of the normative allocation.
   iii. the works are consistent with thematic domains, and the Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack;

iv. all sanctioned works are taken up through the designated digital portal under the Act.

38. Wage Linkage to Output and Schedule of Rates—

1. The State Government shall ensure that wages without any gender bias are linked to the quantum of work completed, in accordance with the Rural Schedule of Rates notified on the basis of time-and-motion studies for different types of work and different seasons, and revised periodically.

39. Special Schedule of Rates for Vulnerable Groups—

1. A separate Schedule of Rates shall be finalised for women, the elderly, persons with disabilities and persons with debilitating ailments to facilitate their productive participation in suitable categories of work.

40. Working Hours and Earning Norms—

1. The Schedule of Rates shall be framed so that an adult person working for eight hours, inclusive of one hour of rest, can earn an amount equivalent to the notified wage rate.

2. Working hours of an adult worker may be flexible but shall not extend beyond twelve hours in a day, including intervals for rest.

41. Inspection and Quality Control—

1. The State Government shall ensure regular inspection and supervision of works by designated quality-control teams to verify adherence to quality standards, accuracy of measurements and conformity of wage payments to the actual quantum of work

executed. Inspection reports shall be uploaded to the management information system.

42. Completion of Ongoing Works—

1. At the time of opening new works, it shall be ensured that ongoing or incomplete works are prioritised for completion, subject to planning norms and the approved Viksit Gram Panchayat Plans.

43. Execution Without Contractors—

1. No contractor shall be engaged for the execution of any work or component financed through expenditure under this Act. All such works shall be executed directly by the implementing agencies in accordance with the processes laid down under the Scheme, including mandatory proactive disclosures and the social audit process.

2. In cases of convergence where components of a work are financed under other schemes, the execution of those components may follow the norms of the converging scheme, including the use of contractors where permitted.

3. As far as practicable, works executed by the programme implementation agencies shall be performed by using manual labour and no labour displacing machines shall be used.

44. Transparent Procurement of Materials—

1. All materials required for the execution of works shall be procured by the Gram Panchayat or the implementing agency through transparent procurement systems, including e-tendering processes, as specified by the State Government.

CHAPTER XV — FUNDING PATTERN AND FINANCIAL ARRANGEMENTS

45. Funding Pattern—

1. **Centrally Sponsored Scheme:** The Scheme shall be implemented as a Centrally Sponsored Scheme.

2. Cost Sharing between the Central Government and the State Government

   a. The funding pattern under the Scheme shall be as under:

      i. 60:40 between the Central Government and the State Government in the State.

46. Financial Arrangements —

1. **State-wise Normative Allocation:** The Central Government shall determine, for every financial year, a State-wise normative allocation for implementation of the Scheme, based on such objective parameters as may be communicated from time to time.

2. **Expenditure Beyond Normative Allocation:** Any expenditure incurred by the State Government over and above the State-wise normative allocation shall be borne by the State Government.

3. **Central Share:** The share of the Central Government, within the approved allocation, shall include expenditure towards—

   i. payment of wages for unskilled, semi-skilled and skilled labour engaged under the Scheme;

   ii. the material component of works, subject to the provisions contained in Schedule-I; and

   iii. such administrative expenses as may be specified by the Central Government, including—

      i. salary and allowances of Programme Officers and supporting staff,

      ii. administrative expenses of the Central Council,

iii. facilities required under Schedule-II, and

iv. such other items.

4. State Share: The share of the State Government, within the approved allocation, shall include expenditure towards—

a. payment of wages for unskilled, semi-skilled and skilled labour engaged under the Scheme;

b. the material component of works, subject to Schedule-I; and

c. such administrative expenses as may be specified, including—

   i. salary and allowances of Programme Officers and supporting staff,

   ii. administrative expenses of the State Council,

   iii. facilities required under Schedule-II, and

   iv. such other items.

5. Unemployment Allowance and Delay Compensation: The State Government shall bear the expenditure towards unemployment allowance and delay compensation payable under the Scheme, as per the provisions notified/issued by the State Government.

6. Intra-State distribution of normative Allocation—The State Government shall, upon receipt of the approved normative allocation from the Central Government, ensure equitable, need-based and transparent intra-State distribution of the allocation across districts and Gram Panchayats, taking into consideration the categorisation of Gram Panchayats and the assessed local needs for determining Gram Panchayat-wise allocations and corresponding district allocations; and the detailed methodology, parameters and procedural requirements for such distribution shall be notified by the Central Government.

7. Out of the administrative costs allowed under the Scheme, at least one-third shall be utilised at the Gram Panchayat level to employ and pay the

Gram Rozgar Sahayak, other technical personnel as per the work done and for other administrative expenses.

CHAPTER XVI — TRANSPARENCY AND PUBLIC DISCLOSURE

47. Proactive disclosure —

1. Mandatory Public disclosure shall be undertaken through digital systems integrated with the designated management information system and displayed at the village level for public scrutiny.

2. Display at every worksite a “Janata Board” indicating details of the work, estimated labour days, material quantities in local terminology, and item-wise costs.

3. Digital and physical display of number of days of employment provided, wage payments, material payments, guarantees under the Act, works approved under the Viksit Gram Panchayat Plan, and year-wise works taken up or completed by the Gram Panchayat and other implementing agencies.

4. Public disclosure of all information relating to works, labour demand, employment provided, payments, material utilisation and physical progress under this Scheme shall be carried out through digital systems integrated with the designated portal. Weekly disclosures shall be automatically generated and displayed in a publicly accessible physical and digital formats. In addition, the Gram Panchayat shall convene weekly disclosure meetings in the Gram Panchayat Bhawan to present the status of works, payments, grievances and other relevant information before the community.

5. District Programme Coordinator and Programme Officer shall ensure that their official websites are regularly updated in compliance with clause (b) of sub-section (1) of section 4 of the Right to Information Act, 2005 (22 of 2005), with all information on the Act available in free, downloadable electronic form.

6. All accounts and records including muster rolls relating to the scheme shall be made available for public scrutiny free of cost. Any person desirous of obtaining a copy or relevant extracts therefrom may be provided such copies or extracts on demand not later than three working days from the date of receipt of application

CHAPTER XVII — SOCIAL AUDIT

48. Conduct of Social Audit —

1. All works, expenditures and guarantees under this Scheme shall be subject to social audit at least once every six months.

2. the procedure, standards and modalities for conducting social audits shall be as per the rules notified by the Central Government.

3. Until such rules are notified, the provisions of the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Audit of Schemes Rules, 2011 shall, *mutatis mutandis*, apply to the conduct of social audits under this Act.

49. Compliance with findings

1. Findings of the social audit shall be placed in the Gram Sabha.
2. Corrective and recovery actions shall be initiated without delay.
3. Action-taken reports shall be recorded in the MIS.
4. Any misappropriation of amounts spent under the Scheme shall be recoverable under the relevant revenue laws for recovery prevailing in the State.
5. The portion of such recoveries pertaining to the Central share shall be remitted to the Consolidated Fund of India through the mechanism established by the Central Government.

50. Annual Reporting—

1. The District Programme Coordinator, the Programme Officer and each Gram Panchayat shall prepare an annual report detailing facts, figures and achievements relating to the implementation of the Scheme within their jurisdiction. A copy of such report shall be made available to the public in physical or electronic form, on payment of such fee as may be specified in the Scheme.

CHAPTER XVIII — GRIEVANCE REDRESSAL AND OMBUDSPERSON

51. Grievance Redressal Mechanism: — An effective grievance redressal mechanism shall be established under the Scheme, comprising the following components, namely:—

1. Institutional mechanisms for receiving grievances at the Ward, Gram Panchayat, Block and District levels, with at least one designated day each week when officials shall be mandatorily available to receive grievances;
2. Every worker shall have an opportunity of being heard and register any grievance either orally or in writing, at all implementation levels for disposal as per the provisions of the Grievance Redressal Mechanism under the Scheme.
3. Issuance of a dated acknowledgement for all grievances submitted in writing, telephonically, online, or orally to any authorised functionary;
4. Enquiry through spot verification or inspection and disposal shall be completed within seven working days of receipt of the grievance;
5. Upon completion of the enquiry, the concerned authority shall initiate immediate corrective action, and the grievance shall be resolved within fifteen days;
6. Failure to dispose of a grievance within seven working days at the level determined, shall be treated as a contravention of the provisions of this Act;
7. Where *prima facie* evidence of financial irregularity is revealed during preliminary enquiry or through findings of the social audit report, the District Programme Co-ordinator shall, after obtaining legal advice, ensure that a First Information Report is lodged and necessary proceedings initiated;
8. The concerned authority shall inform the complainant in writing, physically or digitally, of the conclusions of the enquiry and the steps taken for redressal;
9. Action taken on grievances received by all implementing agencies shall be placed before the meetings of the Intermediate Panchayat and the District Panchayat for review and monitoring;
10. Appeals against the orders of the Gram Panchayat shall lie before the Programme Officer; appeals against the orders of the Programme Officer shall lie before the District Programme Co-ordinator; appeals against the orders of the

District Programme Co-ordinator shall lie before the State Grievance Redressal Authority or any officer designated by the State Government;

11. All appeals shall be filed within forty-five days from the date of the order;
12. All appeals shall be disposed of within thirty days from the date of receipt;
13. Any grievance not resolved within fifteen days at the Ward, Gram Panchayat, Block or District level shall be automatically escalated to the next higher level through digital systems integrated with the designated management information system, and such escalations shall be continuously monitored electronically.

52. Record maintenance and grievance redressal system—

The Gram Panchayat shall prepare and maintain or cause to be prepared and maintained such registers, vouchers and other documents in such form and in such manner as may be specified in the Scheme containing particulars of Gramin Rozgar Guarantee Cards and pass books issued, name, age and address of the head of the household and the adult members of the households registered with the Gram Panchayat.

53. Ombudsperson —

1. The State Government shall appoint an Ombudsperson for each District to receive grievances, conduct enquiries and issue awards in accordance with the guidelines notified by the Central and the State Governments. The Ombudsperson shall operate through digital platforms integrated with the designated digital portal under this Act.

CHAPTER XIX — MONITORING, INSPECTION AND EVALUATION

54. Monitoring—

1. The State Government shall monitor implementation at State, District and Block levels.
2. Dashboards and analytical reports shall be maintained in the MIS.

55. Inspections—

A minimum prescribed percentage of works at each level shall be inspected every year.

i. At Gram Panchayat Level- **100%** of works executed during the year shall be inspected.

ii. At Block Level- **At least 60%** of works executed in different Gram Panchayats of the respective Block shall be inspected.

iii. At District Level- **At least 10%** of works executed in different Gram Panchayats of the respective District shall be inspected.

iv. At State Level- **At least 2%** of works executed in different Gram Panchayats across the State shall be inspected.

56. Evaluation —

1. Independent evaluations shall be undertaken periodically to assess outcomes and impact.

2. For ensuring measurable outcomes and real-time accountability, technology-enabled monitoring shall be mandated for tracking work execution and post-completion asset outcomes, supported by verified data systems and spatial technologies. Weekly public disclosures shall be reinforced through a comprehensive transparency framework. A Concurrent Evaluation Mechanism as specified by the Central Government, shall provide continuous vigilance and enable timely corrective action

CHAPTER XX— TRAINING AND CAPACITY BUILDING

57. Training and Capacity Building —

1. The State Government shall prepare and implement a **dedicated plan** for capacity building and strengthening of Panchayati Raj Institutions for effective planning, execution, supervision and monitoring of the Scheme.

2. The capacity-building plan shall, inter alia, include activities relating to:

   i. training of elected representatives and functionaries of Panchayati Raj Institutions on roles and responsibilities under the Scheme;

   ii. Information, Education and Communication (IEC) initiatives to enhance awareness regarding the provisions of the Scheme, transparency mechanisms and community participation;

   iii. digital literacy and orientation on the use of Management Information Systems, geo-tagging tools and other digital platforms;

   iv. strengthening institutional systems in Panchayati Raj Institutions for record keeping, financial management, grievance redressal, social audit and asset maintenance.

3. The plan shall be prepared annually, based on field requirements, and shall be integrated with the State Training and Capacity Building framework under the Scheme.

4. Panchayati Raj Institutions shall extend full cooperation in organising such capacity-building initiatives and shall ensure participation of elected representatives and functionaries.

5. Expenditure on activities undertaken under this provision shall be met from permissible administrative and capacity-building heads, as may be specified by the Central Government and the State Government.

CHAPTER XXI- CLOSING FORMULA

1. This Scheme shall be read harmoniously with the provisions of the Act. In the event of any inconsistency, the provisions of the Act shall prevail.

By Order of the Governor

S. N. GIRISH

Commissioner-*cum*- Secretary to Government

ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଓ ପାନୀୟ ଜଳ ବିଭାଗ

ବିଜ୍ଞପ୍ତି

ତା 17 ଜୁନ , 2026 ରିଖ

ସଂଖ୍ୟା.16662**—** PR-NREG-SCHEME-0002-2026**—** ବିକଶିତ ଭାରତ- ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଏବଂ ଆଜୀବିକା ମିଶନ (ଗ୍ରାମୀଣ) : ଭିବି- ଜୀ ରାମ ଜୀ (ବିକଶିତ ଭାରତ- ଜୀ ରାମ ଜୀ) ଅଧିନିୟମ 2025 ର ଧାରା 3 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରି, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏତଦ୍ୱାରା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯୋଜନାକୁ ଅଧିସୂଚିତ କରୁଛନ୍ତି, ଯଥା : —

"ବିକଶିତ ଭାରତ- ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଏବଂ ଆଜୀବିକା ମିଶନ (ଗ୍ରାମୀଣ): ଭିବି- ଜୀ ରାମ ଜୀ (ବିକଶିତ ଭାରତ-ଜୀ ରାମ ଜୀ), ଓଡ଼ିଶା"

ଏହି ଯୋଜନା ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରେ ଲାଗୁ ହେବ।

ଅଧ୍ୟାୟ I— ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ନାମ, ପ୍ରାରମ୍ଭ ଏବଂ ସଂଜ୍ଞା (SHORT TITLE, COMMENCEMENT AND DEFINITIONS)

1.**ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ନାମ ଏବଂ ପ୍ରାରମ୍ଭ** (Short title and commencement)

1. ଏହି ଯୋଜନାକୁ "ବିକଶିତ ଭାରତ- ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଏବଂ ଆଜୀବିକା ମିଶନ (ଗ୍ରାମୀଣ): ଭିବି- ଜୀ ରାମ ଜୀ (ବିକଶିତ ଭାରତ- ଜୀ ରାମ ଜୀ) ଯୋଜନା, ଓଡ଼ିଶା" କୁହାଯାଇପାରେ" ।
2. 2026 ଜୁଲାଇ 1 ତାରିଖ ରୁ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ।

2.**ସଂଜ୍ଞା (**Definitions)

ଯଦି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅନ୍ୟଥା ଆବଶ୍ୟକ ନହୁଏ, ଏଥିରେ ବ୍ୟବହୃତ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ **ଭିବି- ଜୀ ରାମ ଜୀ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2** ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅର୍ଥ ସହିତ ସମାନ ହେବ।

(କ) "ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ" (adult) ଅର୍ଥ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଅଠର ବର୍ଷ ବୟସ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛନ୍ତି;

(ଖ) "ଆବେଦନକାରୀ" ଅର୍ଥ ଏକ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ କିମ୍ବା ଏହାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟ ଯିଏ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିଯୁକ୍ତି (employment) ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଛନ୍ତି;

(ଗ) "ବ୍ଲକ୍" ଅର୍ଥ ଏକ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ କ୍ଷେତ୍ର (community development area) ଯାହା କେତେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ନେଇ ଗଠିତ;

(ଘ) "କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଯୋଜନା" (Centrally Sponsored Scheme) ଅର୍ଥ ଏପରି ଏକ ଯୋଜନା ଯେଉଁଥିରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା (financial assistance) ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି;

(ଙ) "ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ" (District Programme Coordinator) ଅର୍ଥ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଜଣେ ଅଧିକାରୀ ଯିଏ ଏକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଧାରା 17 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ ନାମିତ (designated) ହୋଇଛନ୍ତି;

(ଚ) "ପରିବାର" (household) ଅର୍ଥ ରକ୍ତ ସମ୍ପର୍କ, ବିବାହ କିମ୍ବା ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ (adoption) ଦ୍ୱାରା ପରସ୍ପର ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏକ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଏକତ୍ର ବାସ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏକାଠି ଭୋଜନ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଏକ ସାଧାରଣ ରାସନ କାର୍ଡ ଧାରଣ କରନ୍ତି;

(ଛ) "କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା" ଅର୍ଥ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଯେକୌଣସି ବିଭାଗ, ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ, ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତରୀୟ ପଞ୍ଚାୟତ (ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି/ ବ୍ଲକ), ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ କିମ୍ବା କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ସରକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (Government undertaking), ଯିଏ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦାୟିତ୍ୱ ନିଅନ୍ତି;

(ଜ) "ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତର" (intermediate level) ଅର୍ଥ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 243 ର ଧାରା (ଗ) ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଗ୍ରାମ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ସ୍ତର;

(ଝ) "ଜାତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା କମିଟି" (National Level Steering Committee) ଅର୍ଥ ଧାରା 14 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଏକ ପରିଚାଳନା କମିଟି;

(ଞ) "ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ" (normative allocation) ଅର୍ଥ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟକୁ କରାଯାଇଥିବା ପାଣ୍ଠିର ଆବଣ୍ଟନ;

(ଟ) "ବିଜ୍ଞପ୍ତି" (notification) ଅର୍ଥ ସରକାରୀ ଗେଜେଟରେ (Official Gazette) ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଏବଂ "ସୂଚିତ" (notify) କିମ୍ବା "ବିଜ୍ଞାପିତ କରାଯାଇଥିବା" (notified) ଶବ୍ଦକୁ ସେହି ଅନୁସାରେ ଅର୍ଥ କରାଯିବ;

(ଠ) "କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ" (Programme Officer) ଅର୍ଥ ଧାରା 18 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ଅଧିକାରୀ;

(ଡ) "ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ" (rural area) ଅର୍ଥ ରାଜ୍ୟର ଯେକୌଣସି ଅଞ୍ଚଳ, କେବଳ ସେହି ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଯାହା କୌଣସି ସହରାଞ୍ଚଳ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା (urban local body) କିମ୍ବା ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କିମ୍ବା ଗଠିତ କ୍ୟାଣ୍ଟନମେଣ୍ଟ ବୋର୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

(ଢ) "ଅନୁସୂଚୀ" (Schedule) ଅର୍ଥ ଏହି ଅଧିନିୟମ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଅନୁସୂଚୀ;

(ଣ) "ଯୋଜନା" ଅର୍ଥ ଧାରା 3 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ହୋଇଥିବା ଯୋଜନା;

(ତ) "ରାଜ୍ୟ"ଅର୍ଥ ସମ୍ବିଧାନର ପ୍ରଥମ ଅନୁସୂଚୀରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଏଥିରେ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ (Union territory) ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

(ଥ) "ରାଜ୍ୟ ପରିଷଦ" (State Council) ଅର୍ଥ ଧାରା 13 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ ଗଠିତ ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପରିଷଦ;

(ଦ) "ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା କମିଟି" (State Level Steering Committee) ଅର୍ଥ ଧାରା 15 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅଧୀନରେ ଗଠିତ ଏକ ପରିଚାଳନା କମିଟି;

(ଧ) "ଅଣକୁଶଳୀ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ" (unskilled manual work) ଅର୍ଥ ଯେକୌଣସି ଶାରୀରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହାକୁ କୌଣସି ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବିଶେଷ କୌଶଳ କିମ୍ବା ତାଲିମ ବିନା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ;

(ନ) "ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍" (Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack) ଅର୍ଥ ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଏକତ୍ରୀକୃତ ସମାହାର, ଯାହା ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀ I ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଚାରୋଟି ବିଷୟ ଭିତ୍ତିକ କ୍ଷେତ୍ର (thematic domains) ସହିତ ସଙ୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ (align)ହୋଇଥାଏ;

(ପ) "ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା" (Viksit Gram Panchayat Plan) ଅର୍ଥ'ବିକଶିତ ଭାରତ @2047' ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସହିତ ସଙ୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ (align), ଏକ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ (future-ready), ସଂଯୋଜନା ଭିତ୍ତିକ (convergence-based) ସ୍ଥାନୀୟ ବିକାଶ ଯୋଜନା, ଯାହା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ୱାରା ଏକ ସହଭାଗୀ ଏବଂ ପ୍ରମାଣ-ଭିତ୍ତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ, ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଚିହ୍ନଟ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଭିତ୍ତି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ;

(ଫ) "ମଜୁରୀ ହାର" (wage rate) ଅର୍ଥ ଧାରା 10 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ମଜୁରୀ ହାର;

(ବ) "କାର୍ଯ୍ୟ" (work) ଅର୍ଥ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିବା ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ।

ଅଧ୍ୟାୟ।। —ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶୀ ନୀତି (OBJECTIVES AND GUIDING PRINCIPLES)

3.ଲକ୍ଷ୍ୟ ସମୂହ

(କ) ଏହି ଯୋଜନାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଯେଉଁ ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବାରର ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟମାନେ ଅଣକୁଶଳୀ (Unskilled) ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ (Manual Work) କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏକ ଶହ ପଚିଶ ଦିନର ବର୍ଦ୍ଧିତ ବୈଧାନିକ (Enhanced Statutory) କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି (Wage-Employment Guarantee) ପ୍ରଦାନ କରିବା; ଏହାଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶର ଢାଞ୍ଚାକୁ 'ବିକଶିତ ଭାରତ @ 2047' ର ଜାତୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଜୀବିକା ନିରାପତ୍ତା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ଭାବେ ସାମିଲ କରାଯାଇପାରିବ।

(ଖ) ସଶକ୍ତିକରଣ (Empowerment), ବିକାଶ (Growth), ସଂଯୋଜନା (Convergence) ଓ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା (Saturation) ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ସାର୍ବଜନୀନ କାମ (Public Works) ମାଧ୍ୟମରେ "ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍" (Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack) ଗଠନ କରିବା; ଏଥିରେ ଜଳ ସୁରକ୍ଷା (Water Security) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାମ, ମୂଳ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି (Core Rural Infrastructure), ଜୀବିକା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭିତ୍ତିଭୂମି (Livelihood-related Infrastructure) ଓ **ଚରମ ପାଣିପାଗ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ** (Extreme Weather Events) ର ପ୍ରଶମନ ନିମନ୍ତେ ବିଶେଷ କାମ ଉପରେ ବିଷୟଭିତ୍ତିକ (Thematic) ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିବ।

(ଗ) କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ସମୟରେ (Peak Agricultural Seasons) ଆବଶ୍ୟକୀୟ କୃଷି-ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସହଜ ଉପଲବ୍ଧତା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ହେବା ଏବଂ ଗ୍ରାମୀଣ କାର୍ଯ୍ୟବଳ (Rural Workforce) ପାଇଁ ଥିବା ଶ୍ରମ-ନିଯୁକ୍ତି ସୁନିଶ୍ଚିତତା (Wage-Employment Guarantee) କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରିବା।

(ଘ) ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଯୋଜନା (Convergence), ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା-ଭିତ୍ତିକ ଯୋଜନା (Saturation-driven planning) ଏବଂ ସାମଗ୍ରିକ ସରକାରୀ ସେବା ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ରୂପ ଦେବା (Institutionalise); ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକର ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହାକୁ 'ପି.ଏମ୍. ଗତି ଶକ୍ତି' ସହିତ ସମନ୍ୱିତ (Integrated) କରାଯିବ, ଯାହା ଭୂ-ସ୍ଥାନିକ ପ୍ରଣାଳୀ (Geospatial systems), ଡିଜିଟାଲ୍ ସର୍ବସାଧାରଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି (Digital Public Infrastructure), ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ; ଏବଂ ଏହି ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ଲକ, ଜିଲ୍ଲା, ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏକତ୍ରୀକୃତ କରାଯିବ।

(ଙ) ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଡିଜିଟାଲ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା (Digital Ecosystem) ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଶାସନିକ ପରିଚାଳନା, ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ନାଗରିକ ସହଭାଗିତାକୁ ଆଧୁନିକୀକରଣ କରିବା; ଏଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ବାୟୋମେଟ୍ରିକ୍ ପ୍ରମାଣୀକରଣ (Biometric Authentication), ଗ୍ଲୋବାଲ୍ ପୋଜିସନିଂ ସିଷ୍ଟମ୍ (GPS) କିମ୍ବା ମୋବାଇଲ୍-ଭିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳୀ ଅନୁଧ୍ୟାନ, ତତ୍କାଳ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (Real-time Management Information System - MIS) ଡ୍ୟାସବୋର୍ଡ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ସର୍ବସାଧାରଣ ସୂଚନା (Proactive Public Disclosures) ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ, ଅଡିଟ୍ ଓ ଜାଲିଆତି ରୋକିବା ପାଇଁ କୃତ୍ରିମ ବୁଦ୍ଧିମତା (Artificial Intelligence) ର ବ୍ୟବହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ।

ଅଧ୍ୟାୟ III—ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି, ସମୟ ସୀମା ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ

4. ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି

(କ) ଏହି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାର, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ ଗ୍ରାମୀଣ ଅଞ୍ଚଳରେ, ଯେଉଁ ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବାରର ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟମାନେ ଅଣକୁଶଳୀ (Unskilled) ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ (Manual Work) କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଅତି କମ୍ ରେ ଏକ ଶହ ପଚିଶ ଦିନରନିଶ୍ଚିତ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବେ।

(ଖ) ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରତିଦିନର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମଜୁରୀ ହାରରେ ମଜୁରୀ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ।

(ଗ) ଦୈନିକ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ ସାପ୍ତାହିକ ଭିତ୍ତିରେ କରାଯିବ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ତାରିଖଠାରୁ କୌଣସି ବି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପନ୍ଦର ଦିନ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

(ଘ) ଯଦି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିବା ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ, ଆବେଦନ କରିବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରୀମ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ତାରିଖର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ (ଯେଉଁଟି ପରବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖ ହୋଇଥିବ), କାମ ଯୋଗାଇ ଦିଆନଯାଏ, ତେବେ ସେ ଏହି ଧାରାର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଦୈନିକ ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ।

(ଙ) ମଷ୍ଟର ରୋଲ ବନ୍ଦ ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାନଯାଏ, ତେବେ ମଜୁରୀ ପାଇବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ। ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ବନ୍ଦ ହେବାର 16 ତମ ଦିନ ପରଠାରୁ ପ୍ରତିଦିନ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇ ନଥିବା ମଜୁରୀର 0.05%ହାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।

5. କାର୍ଯ୍ୟ ଦାବି ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ

(1) ଏକ ପଞ୍ଜିକୃତ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟ, ଯାହାଙ୍କ ନାମ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ'ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି, ସେମାନେ ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଅଣକୁଶଳୀ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ; ଏବଂ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ପଞ୍ଜିକୃତ କରାଯିବ ଏବଂ ତାରିଖ ସହିତ ଏକ ରସିଦ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଯାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ।

(2) ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ 'ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀ'ର (Vulnerable Groups) ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦେବେ।

(3) କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବେଦନ ମୌଖିକ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହା ୱାର୍ଡ ମେମ୍ବର, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (Programme Officer) କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଇପାରିବ।

(4) କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବେଦନପତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଏକ ସମୂହ ଭାବରେ ଏକତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯାଇପାରିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ IV — ଯୋଜନା ରୂପରେଖ (PLANNING FRAME WORK)

6. ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା

(1) ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ୱାରା ଏକ ସହଭାଗୀ ଏବଂ ପ୍ରମାଣ-ଭିତ୍ତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ, 'ବିକଶିତ ଭାରତ @2047'ର ସଂକଳ୍ପ ସହିତ ସମନ୍ୱିତ ଏକ ଭବିଷ୍ୟତ-ମୁଖୀ ଏବଂ ସମନ୍ୱୟ-ଭିତ୍ତିକ ସ୍ଥାନୀୟ ବିକାଶ ଯୋଜନା, ଯାହା ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଚିହ୍ନଟ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଆଧାର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ।

(2) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଏବଂ ସହଭାଗୀ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ। ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା GIS-ଭିତ୍ତିକ ଉପକରଣ, 'ପିଏମ୍ ଗତି ଶକ୍ତି' ସ୍ତର (layers) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଡିଜିଟାଲ୍ ସାର୍ବଜନୀନ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବ୍ୟବହାର କରି 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ଏବଂ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ଗ୍ରାମସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ। ସେହିଭଳି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପଞ୍ଚାୟତ (ବ୍ଲକ/ ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି), ଜିଲ୍ଲା ପଞ୍ଚାୟତ (ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ) କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଫଳାଫଳ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ। ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରାଥମିକତା, ବ୍ୟାପକ ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶ ରଣନୀତି ଏବଂ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରେ ଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ଫଳାଫଳର ସାମଗ୍ରିକ କଭରେଜ୍ ପାଇଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା-ଭିତ୍ତିକ (saturation-based) ଯୋଜନା ସହିତ ସମାନତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ବ୍ଲକ, ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରାଯିବ। ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନାରୁ ବାହାରିଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ 'ବିକଶିତ ଭାରତ-ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍' (National Rural Infrastructure Stack) ରେ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯିବ।

(3) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ସହରାଞ୍ଚଳ ସହିତ ନିକଟତରତା ସମେତ ବିକାଶର ବିଭିନ୍ନ ମାପଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଶ୍ରେଣୀ (ଯଥା: ଶ୍ରେଣୀ A, B, C ଇତ୍ୟାଦି) ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡିକର ବିଭିନ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ 'ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା -ମୋଡ୍' (saturation-mode) ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ। ଏହିପରି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା'ରୁ ଅଣାଯିବ, ଯାହା

ପିଏମ୍ ଗତି ଶକ୍ତି, GIS-ଭିତ୍ତିକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଡିଜିଟାଲ୍ ସାର୍ବଜନୀନ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବ୍ୟବହାର କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବ।

(4) ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (normative allocation) ଆଧାରରେ ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ।

(5) ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନାରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଯୋଜନାର ସଂଯୋଜନା (convergence) ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ। ଏହିପରି ସଂଯୋଜନା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ।

(6) ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା ଏବଂ ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରମ ଚାହିଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ, ବିଜ୍ଞାପିତ ମୁଖ୍ୟ କୃଷି ସମୟ (peak agricultural periods) ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ।

7. ସଂଯୋଜିତ ଏବଂ ସମନ୍ୱିତ ଯୋଜନା ପାଇଁ ରୂପରେଖ (Framework for Convergence and Integrated Planning)—ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ସୁସଙ୍ଗତ ଯୋଜନା, କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ଏକ 'ଏକୀକୃତ ସଂଯୋଜନା ରୂପରେଖ' (Unified Convergence Framework) ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ, ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ—

(1) ସଂଯୋଜନା ଏବଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା-ଭିତ୍ତିକ ଯୋଜନା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ବିଜ୍ଞାପିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ଆଧାରିତ ଏକ ଏକୀକୃତ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଧୀନକୁ ଅଣାଯିବ।

(2) ସମସ୍ତ ପ୍ରଚଳିତ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ, ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ଯୋଜନା ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଡିଜିଟାଲ୍ ପୋର୍ଟାଲ୍ ବ୍ୟବହାର କରି ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍ (Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack) ମାଧ୍ୟମରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ପଞ୍ଜିକୃତ ଏବଂ ଟ୍ରାକ୍ କରାଯିବ। ଏହି ପୋର୍ଟାଲ୍ ଗ୍ରାମୀଣ ସାର୍ବଜନୀନ କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ ବିସ୍ତୃତ ପଞ୍ଜିକା (comprehensive register) ଲିପିବଦ୍ଧ

କରିବ(maintain),କାର୍ଯ୍ୟର ପୁନରାବୃତ୍ତି ରୋକିବ, ବିଭାଗୀୟ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶକୁ ସମନ୍ୱିତ କରିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିପୃକ୍ତ ଫଳାଫଳ (saturation outcomes) ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ କରିବ।

(3) ଗ୍ରାମୀଣ ଜନକଲ୍ୟାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ଏକକ ଡିଜିଟାଲ୍ ଆଧାର (Single digital backbone) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ, ଯାହା ଜଳ ସୁରକ୍ଷା, ମୌଳିକ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି, ଜୀବିକା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଏବଂ ପ୍ରତିକୂଳ ପାଣିପାଗର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ। ସମସ୍ତ ଯୋଜନା ଏକ କଠୋର 'ତୃଣମୂଳ ସ୍ତରରୁ ଉପରକୁ' (bottom-up) ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସରଣ କରିବ, ଯାହା 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ପ୍ରସ୍ତୁତିରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ବ୍ଲକ, ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଏକତ୍ରିତ କରାଯିବ। ଏହି ଏକତ୍ରିତ ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନାକୁ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ 'ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ଷ୍ଟିଅରିଂ କମିଟି' (State Level Steering Committee) ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ। ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (normative allocation) ଆଧାରରେ ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ।

(4) ରାଜ୍ୟ, ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ପ୍ରାଥମିକତା ଭିତ୍ତିରେ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅଭାବକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିପାରିବେ, କାର୍ଯ୍ୟର ମାନକ ନକ୍ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସରକାରୀ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ମାଧ୍ୟମରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ବ୍ଲକ ଓ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ପରିପୃକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରି ମାପଯୋଗ୍ୟ ଅବଦାନ ଦେବେ, ସେଥିପାଇଁ ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍ (Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack) ସେମାନଙ୍କୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରିବ।

(5) ଏହି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ 'ଏକକ-ଯୋଜନା, ବହୁମୁଖୀ-ପାଣ୍ଠି' (single-plan, multi-funding) ଆଭିମୁଖ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବ, ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଏବଂ ଯୋଜନା ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଜନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶ ପ୍ରୟାସକୁ 'ବିକଶିତ ଭାରତ @2047'ର ସଂକଳ୍ପ ସହିତ ସମନ୍ୱିତ କରି ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ, ସହନଶୀଳ (resilient) ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ (transformative) ଗ୍ରାମୀଣ ସମ୍ପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ —ରାଜ୍ୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା (STATE INSTITUTIONAL ARCHITECTURE)

8. ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପରିଷଦ (State Gramin Rozgar Guarantee Council)

(1) ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ, ଏକ ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପରିଷଦ ରହିବ, ଯାହାକୁ "ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପରିଷଦ" କୁହାଯିବ। ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପରିଷଦର ଏକ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ସାଧାରଣ ସଭା (State-level General Assembly) ରହିବ, ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦାଧିକାରୀ/ସଦସ୍ୟମାନେ ରହିବେ:

(i) ମାନ୍ୟବର ମନ୍ତ୍ରୀ, ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଓ ପାନୀୟଜଳ - ଅଧ୍ୟକ୍ଷ

(ii) ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

(iii) ଉନ୍ନୟନ କମିଶନର ତଥା ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

(iv) ସମ୍ପୃକ୍ତବିଭାଗ (Line Department) ଗୁଡିକର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ/ ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ/ କମିଶନର ତଥା ଶାସନ ସଚିବ

(v) ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଓ ପାନୀୟଜଳ ବିଭାଗର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ/ ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ/ କମିଶନର ତଥା ଶାସନ ସଚିବ

(vi) କମିଶନର/ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ବିକଶିତ ଭାରତ- ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଏବଂ ଆଜୀବିକା ମିଶନ (ଗ୍ରାମୀଣ) ଯୋଜନା - ସଦସ୍ୟ ସଚିବ

(vii) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ଅତିବେଶୀରେ 15 ଜଣ ଅଣ-ସରକାରୀ ସଦସ୍ୟ, ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିନିଧି, ଅଣ-ସରକାରୀ ସଂଗଠନର ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ ସମାଜର ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିନିଧି

(2) ଯେଉଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ସଦସ୍ୟମାନେ ନିଯୁକ୍ତ ହେବେ ଏବଂ ପରିଷଦର ବୈଠକର ସମୟ, ସ୍ଥାନ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା (ଏହିପରି ବୈଠକଗୁଡ଼ିକର କୋରମ ସହିତ) ପୃଥକ ନିୟମ ଭାବରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ।

(3) ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପରିଷଦର ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ:

(i) ଯୋଜନା ଏବଂ ରାଜ୍ୟରେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା;

(ii) ସମୟ ସମୟରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଏବଂ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିବା;

(iii) ରାଜ୍ୟରେ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପରିଷଦ ସହିତ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ପାଇଁ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା;

(iv) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବାକୁ ଥିବା ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା;

(v) କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପରିଷଦ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ।

(4) ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିବା ଯୋଜନାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଅର୍ଥନୀତି ଏବଂ ରାଜ୍ୟରେ ଯୋଜନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ସଂଗ୍ରହ କରିବା କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ କରାଇବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ପରିଷଦର କ୍ଷମତା ରହିବ ।

୨.ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା ସମିତି (State Level Steering Committee)

(1) ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ, ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ, ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ ଏକ 'ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା ସମିତି' (State Level Steering Committee) ରହିବ।

(2) ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା ସମିତିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ ପାହ୍ୟାରୁ କମ୍ ନଥିବା ଜଣେ ଅଧିକାରୀ କରିବେ ଏବଂ ଏଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଦସ୍ୟମାନେ ରହିବେ, ଯଥା:—

(i) ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଓ ପାନୀୟଜଳ ବିଭାଗର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ/ ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ/ କମିଶନର ତଥା ଶାସନ ସଚିବ;

(ii) ଯୋଜନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା କମିଶନର;

(iii) ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭାଗ (Line Department) ଗୁଡିକର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ/ ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ/ କମିଶନର ତଥା ଶାସନ ସଚିବ;

(iv) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ବିଷୟ-ବିଶେଷଜ୍ଞ (Subject-matter experts);

(v) ବୈଷୟିକ କିମ୍ବା ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପ୍ରତିନିଧିଗଣ; ଏବଂ

(vi) ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ।

(3) ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା ସମିତି ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କରିବେ—

(i) ରାଜ୍ୟବ୍ୟାପୀ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସହିତ ଏହାର ସଂଯୋଜନାର (convergence) ତଦାରଖ କରିବେ;

(ii) ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦର୍ଶନର ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ଏବଂ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନା ଯେପରି ସଠିକ୍ ସମୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ, ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ;

(iii) ଜାତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିଚାଳନା ସମିତି ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବେ ଏବଂ ସେଠାରୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ;

(iv) ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ଡିଜିଟାଲ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଅନୁଧ୍ୟାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାଗତ ଉନ୍ନତିକରଣରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବେ; ଏବଂ

(v) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ ।

10. **ପଞ୍ଚାୟତ** (Panchayats)

1. ବିକଶିତ ଭାରତ- ଜୀ ରାମ ଜୀ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯୋଜନାର ପ୍ରଣୟନ, କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା, ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତରୀୟ (ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି/ ବ୍ଲକ) ଏବଂ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରର ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେବେ।
2. ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ପଞ୍ଚାୟତ (ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ), ଜିଲ୍ଲାରେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ତଦାରଖ ଓ ସମନ୍ୱୟ କରିବେ; ଯେଉଁଥିରେ ସାମଗ୍ରିକ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ଯୋଜନାକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଓ ଅନୁମୋଦନ କରିବା, କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ଓ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯୋଜନା ସହ ସଂଯୋଜନା (convergence) ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।
3. ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତରୀୟ ପଞ୍ଚାୟତ (ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି/ ବ୍ଲକ), ସାମଗ୍ରିକ ବ୍ଲକ ସ୍ତରୀୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ କରିବେ, ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକୁ ସହାୟତା କରିବେ, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଓ ବ୍ଲକ ସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରିବେ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବେ।
4. ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (normative allocation) ଆଧାରରେ ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ।
5. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣ କରିବେ, କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରିବେ, 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ, ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରେକର୍ଡପତ୍ର ରଖିବେ ଏବଂ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବେ।

11. **ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ** (District Programme Coordinator - DPC)

1. ଜିଲ୍ଲାରେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ 'ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ' ଭାବେ ନାମିତ କରାଯିବ।
2. ଏହି ଯୋଜନାର ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ଯୋଜନାଟିକୁ

   କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ ଦାୟୀ ରହିବେ।

3. ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁଯାୟୀ ହେବ, ଯଥା:—

(i) ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ ସାମଗ୍ରିକ ଜିଲ୍ଲା ଯୋଜନାର ଏକତ୍ରୀକରଣ ଓ ଚୂଡ଼ାନ୍ତକରଣ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ଯୋଜନାର ସଂଯୋଜନା (convergence), କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରିବେ;

(ii) ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ ଏହି ଯୋଜନାର ବ୍ୟବସ୍ଥାବଳୀ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଅନୁପାଳନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ। ଯୋଜନାର ସଠିକ୍ ଏବଂ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ପ୍ରଶାସନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଓ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ଡିଜିଟାଲ୍, ଭୂ-ସ୍ଥାନିକ ପ୍ରଣାଳୀ (geospatial) ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନୁମତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

(iii) ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ 'କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ' (Programme Officers) ମାନଙ୍କ ସହ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବେ ଏବଂ ଅଧିନିୟମ ଓ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଢାଞ୍ଚା, ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (MIS) ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ସମୀକ୍ଷା, ଅନୁଧ୍ୟାନ ଓ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରିବେ;

(iv) ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ହେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସାମୟିକ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ, କାର୍ଯ୍ୟର ଗୁଣବତ୍ତା ଓ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତାର ମାନଦଣ୍ଡ (productivity standard) ଅନୁପାଳନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି/ଅଧିସୂଚିତ ଡିଜିଟାଲ୍ ଜନସାଧାରଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଓ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗର ସମାଧାନ କରିବେ ।

4. ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ, ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା', ଏକତ୍ରିତ ବ୍ଲକ ଯୋଜନା ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରି ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ।

12. **କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (ବ୍ଲକ ସ୍ତର)**

1. ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତରୀୟ ପଞ୍ଚାୟତରେ (ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି/ ବ୍ଲକ), ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀ (BDO) ଙ୍କୁ 'କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ' ଭାବେ ନାମିତ କରାଯିବ।

2. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ, ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଯୋଜନାର ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ସହାୟତା କରିବେ।

3. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ କାମ ପାଇଁ ଥିବା ଚାହିଦା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପରୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ।

4. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ, ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରି ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବ୍ଲକ ପାଇଁ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ।

5. ଉପ-ଧାରା (2) ର ସାଧାରଣତାକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ନକରି, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ—

(i) ବ୍ଲକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ପ୍ରକଳ୍ପର ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ଅନୁଯାୟୀ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ;

(ii) ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଗ୍ୟ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକୁ ବେକାରୀ ଭତ୍ତା (unemployment allowance) ମଞ୍ଜୁର ଏବଂ ପ୍ରଦାନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ;

(iii) କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଡିଜିଟାଲ୍ ଏବଂ ବାୟୋମେଟ୍ରିକ୍ ପ୍ରମାଣୀକୃତ ପେମେଣ୍ଟ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ (biometric authenticated payment systems) ମାଧ୍ୟମକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି, ବ୍ଲକ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ ସମସ୍ତ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ସମୟୋଚିତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ମଜୁରି ପ୍ରଦାନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

(iv) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧୀନରେ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ନିୟମିତ 'ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା' (Social Audit) ଯେପରି ଗ୍ରାମସଭା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଏ ତାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଏବଂ ଏହି ସମୀକ୍ଷାରୁ ଆସିଥିବା ଆପତ୍ତି ଓ ନିଷ୍କର୍ଷ ଉପରେ ତୁରନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ;

(v) ବ୍ଲକ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗର ସମାଧାନ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25(1) ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ଥାପିତ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ତୁରନ୍ତ କରିବେ;

(vi) ବ୍ଲକ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଜିଓ-ଟାଗିଂ, ଡିଜିଟାଲ୍ ରେକର୍ଡିଂ ଏବଂ MIS ରିପୋର୍ଟିଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ; ଏଥିସହିତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁଧ୍ୟାନ, ଉତ୍ପାଦନଶୀଳତା (productivity) ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଢାଞ୍ଚାକୁ ଅନୁପାଳନ କରିବେ;

(vii) ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ପରିପୃକ୍ତ-ଆଧାରିତ (saturation-driven) ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟର ସଫଳ ରୂପାୟନକୁ ସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ଲକ ସ୍ତରରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଜନା (inter-departmental convergence) ରକ୍ଷା କରିବା;

(viii) ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ।

6. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ, ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅଧିକ୍ଷଣରେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ।

13. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଦାୟିତ୍ୱ

ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ—

(i) ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣ ଏବଂ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ପ୍ରଦାନ;

(ii) କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡର ରେକର୍ଡ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା;

(iii) 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା;

(iv) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ, ଗ୍ରାମସଭା ଏବଂ ପଲ୍ଲୀସଭାର ସୁପାରିଶକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟର ଚାହିଦାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା (saturation) ଭିତ୍ତିରେ ଏକ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ;

(v) ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (normative allocation) ଆଧାରରେ ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ;

(vi) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ, ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାକୁ ଥିବା ସମୁଦାୟ କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟର ଅତିକମରେ ଶତକଡ଼ା ପଚାଶ ଭାଗ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଆବଣ୍ଟନ କରିବେ;

(vii) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାମଗ୍ରୀ / ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବେ—

କ. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାକୁ ଥିବା ଅନୁମୋଦିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ (muster rolls);

ଖ. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ବାସିନ୍ଦାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗର ଏକ ତାଲିକା;

(viii) ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ବଣ୍ଟନ କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଜଣାଇବେ;

(ix) ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ୱାରା ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବୈଷୟିକ ମାନକ ଏବଂ ମାପ ଅନୁଯାୟୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ;

(x) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆବଣ୍ଟିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିବା; ଏବଂ

(xi) ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ହାତକୁ ନେଇପାରିବେ।

14. ଗ୍ରାମସଭା ଦ୍ୱାରା ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା (Social Audit by Gram Sabha)

1. ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ପାଦନକୁ ଗ୍ରାମସଭା ଅନୁଧ୍ୟାନ ଓ ସମୀକ୍ଷା କରିବେ।
2. କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଅଧିସୂଚିତ ନିୟମ ଅନୁସାରେ, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ନିୟମିତ ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା (social audits) ଗ୍ରାମସଭା ଦ୍ୱାରା କରାଯିବ।
3. ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ରେକର୍ଡ ଓ ଦଲିଲ୍ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଗ୍ରାମସଭାକୁ ଯୋଗାଇ ଦେବେ; ଯେଉଁଥିରେ ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍, ବିଲ୍, ଭାଉଚର୍, ମାପ ପୁସ୍ତିକା (measurement books), ମଞ୍ଜୁରୀ ଆଦେଶ, ଡିଜିଟାଲ୍ ରେକର୍ଡ, ଜିଓ-ଟ୍ୟାଗ୍ ହୋଇଥିବା ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହିସାବ ଖାତା ଓ କାଗଜପତ୍ର (ଉଭୟ ଭୌତିକ କିମ୍ବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ସ୍ୱରୂପରେ ଥିବା) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ — ପଞ୍ଜୀକରଣ ଏବଂ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ

15. ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣ

1. ପରିବାର ପଞ୍ଜୀକରଣ—ଯେକୌଣସି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏବଂ ଅଣକୁଶଳୀ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟ, ପରିବାରର ପଞ୍ଜୀକରଣ ଏବଂ ଏକ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ସେମାନେ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳର ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରେ ନିଜ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ନାମ, ବୟସ ଏବଂ ଠିକଣା ପ୍ରଦାନ କରି ଆବେଦନ କରିପାରିବେ।
2. ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ , ଯଦି କାମ ଖୋଜୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ—

   (କ) ଜଣେ ଏକାକୀ ମହିଳା (single woman) ଅଟନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଖ) ଜଣେ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଗ) ଷାଠିଏ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଘ) ଜଣେ ମୁକ୍ତ ଗୋତି ଶ୍ରମିକ (released bonded labourer) ଅଟନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଙ) ଜଣେ 'ବିଶେଷ ଭାବେ ଦୁର୍ବଳ ଜନଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀ' (PVTG) ର ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଚ) ଜଣେ କିନ୍ନର (transgender) ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି।
3. ଏକ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର 'ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ', ପ୍ରଯୁଜ୍ୟତା ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇବା, କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିବ।

16. ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ପ୍ରଦାନ

1. ଆବେଦନ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଯାଞ୍ଚ କରି ଏକ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ପ୍ରଦାନ କରିବା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଦାୟିତ୍ୱ ହେବ। ଏହି କାର୍ଡରେ ଏକ ଅନନ୍ୟ (unique) ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ନମ୍ବର ସହିତ ପରିବାରର ପଞ୍ଜୀକୃତ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ବିବରଣୀ, ସେମାନଙ୍କ ଫଟୋ, ବ୍ୟାଙ୍କ କିମ୍ବା ଡାକଘର ଆକାଉଣ୍ଟ ନମ୍ବର, ବୀମା ପଲିସି ନମ୍ବର ଏବଂ ଆଧାର ନମ୍ବର (ଯଦି ଥାଏ) ଉଲ୍ଲେଖ ରହିବ।

2. ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ବୈଧ ରହିବ; ଏହି ଅବଧି ପରେ, ଉପଯୁକ୍ତ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ନବୀକରଣ (renew) କରାଯାଇପାରିବ।

3. ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ବାତିଲ କରାଯିବ ନାହିଁ—

(କ) ଯଦି ଏହା ଏକ ନକଲି କିମ୍ବା ଦ୍ୱିତୀୟ କାର୍ଡ (duplicate) ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ;

(ଖ) ଯଦି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବାର ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରକୁ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଗ୍ରାମରେ ଆଉ ବାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ; କିମ୍ବା

(ଗ) ଯଦି ପଞ୍ଜୀକୃତ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଏ।

4. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବା ସହ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟମିତ ଭାବେ ଅଦ୍ୟତନ (update) କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ:—

(କ) କେତେ ଦିନର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା;

(ଖ) କେତେ ଦିନର କାର୍ଯ୍ୟ ଆବଣ୍ଟନ କରାଗଲା;

(ଗ) ଆବଣ୍ଟିତ କାର୍ଯ୍ୟର ବିବରଣୀ ସହ ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ନମ୍ବର;

(ଘ) ମାପ ବିବରଣୀ (measurement details);

(ଙ) ଯଦି ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ତାର ବିବରଣୀ;

(ଚ) ତାରିଖ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମଜୁରୀର ପରିମାଣ;

(ଛ) ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ,ଯଦି ଦିଆଯାଇଥାଏ;

(ଜ) ଯଦି କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି (asset) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ।

5. ଯୋଜନାର ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସ୍ତରରେ ନିଜ ପକ୍ଷ ରଖିବା ଏବଂ ମୌଖିକ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ଭାବେ ଅଭିଯୋଗ ପଞ୍ଜୀକରଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ।

17. ବିସ୍ଥାପନ କ୍ଷେତ୍ରରେ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ପ୍ରଦାନ

1. ଏହି ଅନୁସୂଚୀରେ ଯାହା କିଛି ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଯଦି ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ସୁନାମି କିମ୍ବା ଭୂକମ୍ପ ଭଳି କୌଣସି ଜାତୀୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟେ ଏବଂ ଏହା ଫଳରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଜନସାଧାରଣ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ବିସ୍ଥାପିତ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ପ୍ରଭାବିତ ଅଞ୍ଚଳର ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବାରର ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟମାନେ—

   (କ)ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳର ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିପାରିବେ ଏବଂ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ପାଇପାରିବେ;

   (ଖ)ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ନିକଟରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଲିଖିତ କିମ୍ବା ମୌଖିକ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ; ଏବଂ

   (ଗ)ପୂର୍ବ କାର୍ଡ ହଜିଯାଇଥିଲେ କିମ୍ବା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିଲେ, ପୁନଃ-ପଞ୍ଜୀକରଣ ଏବଂ କାର୍ଡର ପୁନଃ-ପ୍ରଦାନ (re-issuance) ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ।

2. ଏହିଭଳି ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଯିବ।

3. ସ୍ଥିତି ସ୍ୱାଭାବିକ ହେବା ପରେ, ସେହି ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡକୁ ସେମାନଙ୍କର ମୂଳ ନିବାସ ସ୍ଥାନରେ ପୁନଃ-ସୁପାରିସ (re-endorsed) କରାଯିବ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ମୂଳ କାର୍ଡ ସହିତ ଏହାକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯିବ।

4. ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସଗୁଡ଼ିକୁ, ପରିବାର ପିଛା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା 125 ଦିନର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ରୋଜଗାର ଅବଧି ଗଣନା ସମୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ VII — କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦାବି ଏବଂ ଆବଣ୍ଟନ(DEMAND FOR WORK AND ALLOTMENT)

18. କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦାବି

1. ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ରେ ନାମ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟ, ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଅଣକୁଶଳୀ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ (unskilled manual work) ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ; ଏବଂ ଏହିଭଳି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରାଯିବ, ଏବଂ ତାରିଖ ସହିତ ଏକ ରସିଦ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଯାହାକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ଦରଜ କରାଯିବ।
2. ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀ (Vulnerable Groups)ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସକ୍ରିୟ ଭାବେ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କାମ ଯୋଗାଇ ଦେବେ।
3. କାମ ପାଇଁ ଆବେଦନ ମୌଖିକ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ୱାର୍ଡ ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତକିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କିମ୍ବା ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ମାଧ୍ୟମରେ, ଅଥବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଇପାରିବ।
4. କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବେଦନ ପତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଏକ ସମୂହ ଭାବରେ ଏକତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯାଇ ପାରିବ ।
5. ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କେତେ ଦିନର ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଦିନର ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ, ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ସୀମା ରହିବ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହା ପରିବାରର ସମୁଦାୟ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି (aggregate guarantee) ଅଧୀନରେ ରହିବ।
6. ସାଧାରଣତଃ, କାମ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଅତି କମରେ 6 ଦିନର କ୍ରମାଗତ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ହେବା ଉଚିତ।
7. ଯୋଜନାରେ ରେ ଅଗ୍ରୀମ ଆବେଦନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ, ଅର୍ଥାତ, ନିଯୁକ୍ତି ଚାହୁଁଥିବା ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ଆବେଦନ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯାଇପାରିବ।
8. ଏହି ଯୋଜନାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକାଧିକ ଆବେଦନ (multiple applications) କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ, ଯେପରି ସେହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମୟ ସୀମା ପରସ୍ପର ସହିତ ସମାନ ନ ହୋଇଥାଏ ।

19. କାମର ଆବଣ୍ଟନ (Allocation of Work)

1. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ Panchayat ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଯୋଜନାର ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ଆବେଦନ ପ୍ରାପ୍ତିର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରୀମ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ ଚାହୁଁଥିବା ତାରିଖ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଟି ପରବର୍ତ୍ତୀ ହେବ, ସେହି ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଅଣକୁଶଳୀ ଶାରୀରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ।
2. ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଏଭଳି ଭାବେ ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆଯିବ ଯେପରି ପଞ୍ଜୀକୃତ ଏବଂ କାମ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିବା ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅତି କମରେ ଏକ-ତୃତୀୟାଂଶ ମହିଳା ହୋଇଥିବେ। ଏକାକୀ ମହିଳା (single women) ଏବଂ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯିବ।

3. ଯେଉଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଠିକଣାରେ ଚିଠି ମାଧ୍ୟମରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଯୋଗାଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ କିମ୍ବା ଜିଲ୍ଲା, ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ସର୍ବସାଧାରଣ ନୋଟିସ୍ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଲିଖିତ ଭାବେ ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ।
4. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କାମ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କର ଏକ ତାଲିକା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ନୋଟିସ୍ ବୋର୍ଡ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ ଉଚିତ ମନେ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହି ତାଲିକା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓ ଯେକୌଣସି ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିବ।
5. ଯଥାସମ୍ଭବ, ଆବେଦନକାରୀ ଆବେଦନ କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଗାଁରେ ରହୁଥିବେ, ସେଠାରୁ 5 କିଲୋମିଟର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।
6. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଏକ ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ ଯଦି ଅତି କମରେ 10 ଜଣ ଶ୍ରମିକ କାମ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ବନୀକରଣ (afforestation) ର ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ।
7. ଯଦି 5 କିଲୋମିଟର ପରିଧି ବାହାରେ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ପରିବହନ ଏବଂ ରହଣି ଖର୍ଚ୍ଚ ଭରଣା ପାଇଁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ମଜୁରୀ ହାରର 10% ଅତିରିକ୍ତ ମଜୁରୀ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।
8. ନିଯୁକ୍ତିର ଅବଧି କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଅତି କମରେ ଛଅ ଦିନ ହେବ, ଏବଂ ସପ୍ତାହରେ 6 ଦିନରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ।

ଅଧ୍ୟାୟ VIII — ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍, ଉପସ୍ଥାନ ଏବଂ ମାପଚୁପ (Muster Rolls, Attendance and Measurement)

20. ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ (Muster rolls)

1. ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ (muster rolls) ଡିଜିଟାଲ ପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରିବ—

   କ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ଇଂରାଜୀ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ହେବ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (MIS)ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଅନନ୍ୟ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା (e-muster) ସେଥିରେ ରହିବ। ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍‌ରେ କାମ ପାଇଁ ଦାବି କରିଥିବା କିମ୍ବା କାମ ଆବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ନାମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିବ ଏବଂ ଏହା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଅଧିକୃତ କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିପ୍ରମାଣିତ (authenticated) ହେବ।

21. ଉପସ୍ଥାନ ପଞ୍ଜିକରଣ (Attendancerecording)

1. କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ପ୍ରତିଦିନ ଜଣେ ଅଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାୟୋମେଟ୍ରିକ ଉପସ୍ଥାନ ପ୍ରଣାଳୀ (biometric attendance systems) ମାଧ୍ୟମରେ ଉପସ୍ଥାନ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଉପସ୍ଥାନ ବିବରଣୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (management information system) ମାଧ୍ୟମରେ ଦୈନିକ ଭିତ୍ତିରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯିବ।

22. କାର୍ଯ୍ୟର ମାପ (Measurement of work)

1. ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ (muster roll) ବନ୍ଦ ହେବାର ତିନି ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକୃତ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ (technical personnel) ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ନିଆଯାଇଥିବା ମାପ ଆଧାରରେ ହିଁ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (management information system) ସହ ସଂଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ଡିଜିଟାଲ୍ ଭାବେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ।

2. ସଠିକ୍ ସମୟରେ ମାପ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ(technical personnel) ନିୟୋଜନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ। ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ବୈଷୟିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସହ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କୁଶଳୀ ହାରରେ (skilled rates) ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ IX — ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ କ୍ଷତିପୂରଣ (WAGE PAYMENT AND DELAY COMPENSATION)

23. ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ (Wage payment)

1. ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ମଜୁରୀ ହାର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର ଏବଂ ବିଜ୍ଞାପିତ କରାଯିବ।
2. ଦୈନିକ ମଜୁରୀର ବିତରଣ ସାପ୍ତାହିକ ଭିତ୍ତିରେ କରାଯିବ କିମ୍ବା କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସରିବା ତାରିଖର ପନ୍ଦର ଦିନ (ଏକ ପକ୍ଷ) ମଧ୍ୟରେ କରାଯିବ।

24. ପୈଠ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ (Mode of payment)

1. କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ କରାଯାଇ ନଥିଲେ, ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କ କିମ୍ବା ଡାକଘରରେ ଥିବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଞ୍ଚୟ ଖାତା ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯିବ।

25. Delay compensation

1. ଯଦି ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ବନ୍ଦ ହେବା ତାରିଖରୁ ପନ୍ଦର ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରା ନଯାଏ, ତେବେ ମଜୁରୀ ଆଶାୟୀମାନେ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ। ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ବନ୍ଦ ହେବାର ଷୋଡ଼ଶ ଦିନଠାରୁ ଅପ୍ରଦତ୍ତ ମଜୁରୀର ଦୈନିକ ୦.୦5% ହାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।
2. କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ହେବା ତାରିଖରୁ ପନ୍ଦର ଦିନ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଏହା ପୈଠ କରା ନଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ ଭାବେ ବିଚାର କରାଯିବ।
3. ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନରେ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ କର୍ମଚାରୀ ବା ସଂସ୍ଥାଙ୍କ ଦୋଷ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ମଜୁରୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ କରିବେ, ଯଥା,—
    - i. କାର୍ଯ୍ୟର ମାପ;
    - ii. ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍‌ର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ;
    - iii. ମାପର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ;
    - iv. ମଜୁରୀ ତାଲିକା (wage lists) ପ୍ରସ୍ତୁତି; ଏବଂ
    - v. ଫଣ୍ଡ ଟ୍ରାନ୍ସଫର ଅର୍ଡର (FTOs) ଅପଲୋଡ୍ କରିବା।ଏଥିସହ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ସମୟ ସୀମା ଏବଂ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କର୍ମଚାରୀ ବା ସଂସ୍ଥାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ।

4. ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ବନ୍ଦ ହେବା ତାରିଖ ଏବଂ ମଜୁରୀ ଆଶାୟୀଙ୍କ ଖାତାରେ ମଜୁରୀ ଜମା ହେବା ତାରିଖ ଆଧାରରେ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଗଣନା କରିବା ପାଇଁ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସୁବିଧା ରହିବ।
5. ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ (DPC) ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (PO) ଉପଯୁକ୍ତ ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଅଗ୍ରୀମ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ଏବଂ ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଦାୟୀ କର୍ମଚାରୀ ବା ସଂସ୍ଥାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବେ।
6. ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବା ଦିନ ସଂଖ୍ୟା, ଦେୟ କ୍ଷତିପୂରଣ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ବିବରଣୀ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (MIS) ରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବ।

ଅଧ୍ୟାୟ X — ବେକାରୀ ଭତ୍ତା (UNEMPLOYMENT ALLOWANCE)

26. ଯୋଗ୍ୟତା (Eligibility)

1. ଯଦି ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିବା ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ, ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରୀମ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ତାରିଖରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦାବି କରାଯାଇଛି, ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଟି ପରବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖ ହେବ, ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆନଯାଏ, ତେବେ ସେ ଭିବି- ଜୀ ରାମ ଜୀଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 11 ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଦୈନିକ ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ।

2. ଏହି ଭତ୍ତାର ହାର ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ତିରିଶ ଦିନ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପିତ ମଜୁରୀ ହାରର ଏକ-ଚତୁର୍ଥାଂଶ (1/4) ରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅବଧି ପାଇଁ ମଜୁରୀ ହାରର ଅଧା (1/2) ରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ।

3. କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପରିବାରକୁ ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯିବ, ଯେତେବେଳେ କି—

   (କ)ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ପରିବାରର ଅତିକମରେ ଜଣେ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଏ; କିମ୍ବା

   (ଖ)ଯେଉଁ ସମୟସୀମା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତି ଚାହୁଁଥିବେ ତାହା ଶେଷ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପରିବାରର କୌଣସି ସଦସ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ହାଜର ହୋଇ ନଥାନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଗ)ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପରିବାରର ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟମାନେ ସେହି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବମୋଟ ଅତିକମରେ ଏକ ଶହ ପଚିଶ (125) ଦିନର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇ ସାରିଛନ୍ତି; କିମ୍ବା

   (ଘ)ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପରିବାର ମଜୁରୀ ଏବଂ ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ଉଭୟ ମିଶାଇ ଏତିକି ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିସାରିଛନ୍ତି, ଯାହାକି ସେହି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଶହ ପଚିଶ (125) ଦିନର କାର୍ଯ୍ୟର ମଜୁରୀ ସହ ସମାନ ହୋଇଥାଏ।

27. କାର୍ଯ୍ୟବିଧି (Procedure)

1. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପରିବାରକୁ ମିଳିତ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ବେକାରୀ ଭତ୍ତା, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଜିଲ୍ଲା, ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ସମେତ) ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ଏବଂ ବିତରଣ କରାଯିବ।
2. ବେକାରୀ ଭତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୈଠ, ଏହା ଦେୟ ହେବାର ତାରିଖରୁ 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ XI — କାର୍ଯ୍ୟର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହିତାଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତା ମାପଦଣ୍ଡ

(Categories Of Works & Eligibility Criteria For Individual Beneficiary Work)

28. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ -

1. ଯୋଜନାର ଲକ୍ଷ୍ୟ—କାର୍ଯ୍ୟର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ:ଏହି ଯୋଜନା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଣୀର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବ, ଯାହାକି 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା'ରେ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି ଏବଂ 'ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍' (Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack) ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି।

2. ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ହାତକୁ ନିଆଯିବାକୁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ, ସେଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟଗତ ଆଭିମୁଖ୍ୟ (thematic focus) ଏବଂ ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ପରିଣାମ (intended outcomes) ସହିତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ, ଯଥା:—

I. ଶ୍ରେଣୀ I — ଜଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ (ଜଳ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ) —

କ. ଏଥିରେ ଜଳ ସଂରକ୍ଷଣ, ଜଳସେଚନ, ଭୂତଳ ଜଳର ପୁନଃ ଭରଣ (recharge), ଉତ୍ସର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ, ଜଳାଶୟଗୁଡ଼ିକର ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ଜଳଛାୟା (watershed) ବିକାଶ ଏବଂ ବନୀକରଣ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ। ଏହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—

(i) କେନାଲ୍, ବନ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବା ଡ଼ାଇଭରସନ ଚ୍ୟାନେଲ, ଚେକ୍ ଡ୍ୟାମ୍ (check dams), ଗଲି ପ୍ଲଗ୍ ଏବଂ ଭୂତଳ ଡାଇକ୍ ନିର୍ମାଣ;

(ii) ପୋଖରୀର ନିର୍ମାଣ କିମ୍ବା ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ପାର୍କୋଲେସନ୍ ଟ୍ୟାଙ୍କ, ରିଚାର୍ଜ ପିଟ୍, ରିଚାର୍ଜ ସାଫ୍ଟ, ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ ୱେଲ୍ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜଳ ଅମଳ ସଂରଚନା;

(iii) ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ଖୋଲା କୂପ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ନାଳ ଏବଂ କ୍ଷେତ ଜଳ ବିତରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା (field water distribution systems);

(iv) ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଜଳମଗ୍ନ ଜମିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର;

(v) ମୃତ୍ତିକା ଏବଂ ଆର୍ଦ୍ରତା ସଂରକ୍ଷଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ବନୀକରଣ ଏବଂ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟ; ଏବଂ

(vi) ଛାତ ଉପରେ ବର୍ଷା ଜଳ ସଂରକ୍ଷଣ (rooftop rainwater

harvesting) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ଜଳ ପୁନର୍ଭରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା।

ଖ. ଅଭିପ୍ରେତ ପରିଣାମ (Intended Outcomes)—ସମନ୍ୱିତ ଜଳ ସମ୍ପଦ ପରିଚାଳନା, ଜଳ ଭରଣ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଜଳବାୟୁ ସହନଶୀଳତା ପାଇଁ ଜଳ ସୁରକ୍ଷାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା।

II. ଶ୍ରେଣୀ II—ମୌଳିକ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି—

କ. ବିଷୟଭିତ୍ତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ: ଏଥିରେ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପାନୀୟ ଜଳ, ପରିମଳ, ସଂଯୋଗୀକରଣ, ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମୌଳିକ ନାଗରିକ, ସାମାଜିକ, ଶାସନ ଏବଂ ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ। ଏହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—

i. ଗ୍ରାମୀଣ ରାସ୍ତା, ପୋଲ (culverts), ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ସଂରଚନା ଏବଂ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଯୋଗୀକରଣ ସୁବିଧାର ନିର୍ମାଣ କିମ୍ବା ଉନ୍ନତିକରଣ;

ii. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଭବନ, ଅଙ୍ଗନୱାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ର, ଗ୍ରାମୀଣ ପାଠାଗାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାର୍ବଜନୀନ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ;

iii. ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭିତ୍ତିଭୂମି ନିର୍ମାଣ, ଯେଉଁଥିରେ ରୋଷେଇ ଘର (kitchen sheds), ଅତିରିକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହ, ପରୀକ୍ଷାଗାର, ପାଚେରି ଏବଂ ଖେଳପଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

iv. ଶ୍ମଶାନ ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଭିତ୍ତିଭୂମି;

v. କଠିନ ଏବଂ ତରଳ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପତ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଷ୍ଟାବିଲାଇଜିଂ ପଣ୍ଡ,ଗୋଷ୍ଠୀ ଶୌଚାଳୟ କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ ଏବଂ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପୃଥକୀକରଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ କେନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

vi. ସୌର ଆଲୋକ ବ୍ୟବସ୍ଥା (solar lighting) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତି ଭିତ୍ତିଭୂମି ସ୍ଥାପନ;

vii. ଗ୍ରାମ୍ୟ ପାର୍କିଂ ଅଞ୍ଚଳ, ପରିବହନ ଶେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାଧାରଣ ଗ୍ରାମୀଣ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ;

viii. ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆବାସ ଯୋଜନା (ଗ୍ରାମୀଣ) ସମେତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଅନୁମୋଦିତ ଗ୍ରାମୀଣ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ; ଏବଂ

ix. ଜଳ ଯୋଗାଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ 'ଜଳ ଜୀବନ ମିଶନ' ଅଧୀନରେ ନିର୍ମିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ମରାମତି ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ।

ଖ. ଅଭିପ୍ରେତ ପରିଣାମ (Intended Outcome)—ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ମୌଳିକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ, ଉନ୍ନତ ସେବା ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଜୀବନଧାରଣର ମାନ ବୃଦ୍ଧି ନିଶ୍ଚିତ କରୁଥିବା ମୌଳିକ ନାଗରିକ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସୃଷ୍ଟି କରିବା।

III. ଶ୍ରେଣୀ III—ଜୀବିକା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭିତ୍ତିଭୂମି—

କ. ବିଷୟଭିତ୍ତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ: ଏଥିରେ କୃଷି, ପଶୁପାଳନ, ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ, ମୂଲ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧନ (value addition), ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗ ବିକାଶ ମାଧ୍ୟମରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଜୀବିକାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରୁଥିବା ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ। ଏହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—

i. ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ତାଲିମ-ତଥା-ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟଶାଳା (work sheds) ନିର୍ମାଣ;

ii. ଗ୍ରାମୀଣ ହାଟ କିମ୍ବା ସାପ୍ତାହିକ ବଜାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବଜାର ଭିତ୍ତିଭୂମି;

iii. ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଗୃହ, କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ସଂରଚନା, ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାର (cold storage) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃଷି-ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ଭିତ୍ତିଭୂମି;

iv. ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ (SHG) ଏବଂ ମହାସଂଘ ସ୍ତରୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ;

v. ଜୈବିକ ଖତ ସଂରଚନା, ଯେଉଁଥିରେ ଭର୍ମି କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ନାଡେପ୍ ୟୁନିଟ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

vi. ଗୋଚର ତୃଣଭୂମିର ବିକାଶ, ଦୁଗ୍ଧ ଚାଷ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଏବଂ ଗାଈ, ଛେଳି, ଘୁଷୁରି, କୁକୁଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଶୁ ସମ୍ପଦ ପାଇଁ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳୀ;

vii. ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭିତ୍ତିଭୂମି, ଯେଉଁଥିରେ ମାଛ ଶୁଖାଇବା ପାଇଁ ଖଳା (fish drying yards) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ;

viii. ନର୍ସରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ନିର୍ମାଣ ସାମଗ୍ରୀର ଉତ୍ପାଦନ; ଏବଂ

ix. ବୃତ୍ତାକାର ଏବଂ ଚକ୍ରାକାର ଅର୍ଥନୀତି (circular and cyclical economy) ମଡେଲକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଥିବା ସମନ୍ୱିତ ପ୍ରକଳ୍ପ, ଯାହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥାଇପାରେ।

ଖ. ଅଭିପ୍ରେତ ପରିଣାମ (Intended Outcome)—ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବିକାର ସୁଦୃଢ଼ୀକରଣ, ମୂଲ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧନ, ଉଦ୍ୟୋଗ ବିକାଶ ଏବଂ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ଗ୍ରାମୀଣ ଅର୍ଥନୀତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା।

IV. ଶ୍ରେଣୀ IV—ଚରମ ପାଣିପାଗ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା ଏବଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ—

କ. ବିଷୟଭିତ୍ତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ: ଏଥିରେ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବିପତ୍ତି ହ୍ରାସ, ଜଳବାୟୁ ଅନୁକୂଳନ (climate adaptation), ଏବଂ ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ଝଡ଼, ମରୁଡ଼ି, ଭୂସ୍ଖଳନ, ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚରମ ପାଣିପାଗ ଘଟଣାରୁ ଗ୍ରାମୀଣ ସମୁଦାୟ ଓ ସମ୍ପତ୍ତିର ସୁରକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ। ଏହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—

1. ବାତ୍ୟା ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳୀ, ବନ୍ୟା ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳୀ ଏବଂ ବହୁମୁଖୀ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସହନଶୀଳ ସଂରଚନା ନିର୍ମାଣ;
2. ଡ଼ାଇଭରସନ ଚ୍ୟାନେଲ, ନଦୀବନ୍ଧ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପ୍ରଶମନ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ମାଣ;
3. ବନ୍ୟା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଷ୍ଟାବିଲାଇଜିଂ ପଣ୍ଡ ଏବଂ ଜଳ ସଂରଚନା;
4. ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁନର୍ବାସ, ଗ୍ରାମୀଣ ରାସ୍ତା ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀ ସମ୍ପତ୍ତିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ତଥା ମରାମତି;
5. ପବନ ଅବରୋଧକାରୀ (windbreak) ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା ବଳୟ (shelterbelt) ବୃକ୍ଷରୋପଣ; ଏବଂ
6. ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁ ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟ, ଯେଉଁଥିରେ ଫାୟାର ବ୍ରେକ୍, ଇନ୍ଧନ ବଫର୍ ଜୋନ୍ ଏବଂ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ପଦକ୍ଷେପ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।.

ଖ. ଅଭିପ୍ରେତ ପରିଣାମ (Intended Outcome)— ଚରମ ପାଣିପାଗ ପରିସ୍ଥିତିକୁ

ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଜଳବାୟୁ-ସହନଶୀଳ ଗ୍ରାମ ସୃଷ୍ଟି କରିବା।

3. ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ କରାଯାଇପାରେ।

4. ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଗ୍ରାମୀଣ ସାର୍ବଜନୀନ ସମ୍ପତ୍ତିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ।

5. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହିତାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ, ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆବାସ ଯୋଜନା—ଗ୍ରାମୀଣ ଅଧୀନରେ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ, ପରିମଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ସମୟ ସମୟରେ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ଏବଂ ଏହି ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀ-କୈନ୍ଦ୍ରିକ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କିନ୍ତୁ ଏତିକିରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ, ତାହା ମଧ୍ୟ ହାତକୁ ନିଆଯାଇପାରେ। ସମ୍ପୃକ୍ତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଯୋଗ୍ୟତା ମାପଦଣ୍ଡ ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରଖି, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ବାରା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଏଭଳି ହିତାଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ସ୍ଥିର କରାଯିବ ଏବଂ ଏହି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିୟମ, ମାନଦଣ୍ଡ ଏବଂ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁରୂପ ହେବ ।

29. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହିତାଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟତା ମାପଦଣ୍ଡ (Eligibility Criteria of the Beneficiary for Individual Beneficiary Work)-

ଉପରୋକ୍ତ ସାଧାରଣତାକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ନକରି, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବର୍ଗର ପରିବାରଙ୍କ ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ଜମି କିମ୍ବା ଘର ବାଡ଼ିରେ ପ୍ରାଥମିକତା ଭିତ୍ତିରେ କରାଯିବ—

i. ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି;

ii. ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି;

iii. ଯାଯାବର ଜନଜାତି (nomadic tribes);

iv. ବିଜ୍ଞପ୍ତିମୁକ୍ତ ଜନଜାତି (denotified tribes);

v. ସମାଜର ଆର୍ଥିକ ଅନଗ୍ରସର ଶ୍ରେଣୀ (EWS), ଯେଉଁମାନେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାପଦଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଛନ୍ତି;

vi. ମହିଳା-ମୁଖ୍ୟ ଥିବା ପରିବାର;

vii. ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଖ୍ୟ ଥିବା ପରିବାର;

viii. ଭୂସଂସ୍କାରର ହିତାଧିକାରୀ;

ix. ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆବାସ ଯୋଜନା—ଗ୍ରାମୀଣ (PMAY-G) ର ହିତାଧିକାରୀ; ଏବଂ

x. ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀ (ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ସ୍ୱୀକୃତି) ଅଧିନିୟମ, 2006 (2007 ର 2) ଅଧୀନରେ ଥିବା ହିତାଧିକାରୀ

ଉପରୋକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକର ସମସ୍ତ ଯୋଗ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିସାରିବା ପରେ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ ମାପଦଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର କିମ୍ବା ନାମମାତ୍ର ଚାଷୀଙ୍କ ଜମିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ। ଏହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସାପେକ୍ଷ ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ ସେହି ପରିବାର ପାଖରେ ଏକ ବୈଧ 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଅତିକମରେ ଜଣେ ପ୍ରାପ୍ତବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଜମି କିମ୍ବା ଘର ବାଡ଼ିରେ ହେବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକଳ୍ପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥିବା ଜରୁରୀ।

ଅଧ୍ୟାୟXII— କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା (WORKSITE MANAGEMENT AND SAFETY)

30. କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ

1.କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯିବ—

i. ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଆରମ୍ଭ ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ବୁଝାଯିବ;

ii. ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାଦେଶ (Work Order) ର ଏକ ନକଲ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଉପଲବ୍ଧ ରହିବ;

iii. ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ମାପ ରେକର୍ଡ ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ବିବରଣୀ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ରହିବ;

iv. ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଏକ 'ନାଗରିକ ସୂଚନା ଫଳକ' (Citizens' Information Board) ଲଗାଯିବ; ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ନିୟମିତ ଭାବେ ଅଦ୍ୟତନ (Update) କରାଯିବ;

v. କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ 'ସତର୍କତା ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ କମିଟି' (Vigilance and Monitoring Committee) ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଯାଞ୍ଚ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ ରିପୋର୍ଟ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମାଟ୍‌ରେ 'କାର୍ଯ୍ୟ ପଞ୍ଜିକା' (Works Register) ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ ଏବଂ ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା (Social Audit) ସମୟରେ ଗ୍ରାମସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ।

2.କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ପାନୀୟ ଜଳ, ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଛାଇ ଓ ବିଶ୍ରାମ ସମୟର ସୁବିଧା, ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ବିପଦର ଜରୁରୀକାଳୀନ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଥିବା ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ବାକ୍ସ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ।

3.ଯଦି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ମହିଳାମାନଙ୍କ ସହିତ ଆସିଥିବା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ବୟସର ଶିଶୁଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ପାଞ୍ଚ ବା ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ମହିଳା ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ। ଏହିଭଳି ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।

31. ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଦୁର୍ଘଟଣା (Safety and accidents)

1. ଯଦି ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣରୁ କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଶାରୀରିକ ଆଘାତ ଲାଗେ, ତେବେ ସେ ମାଗଣାରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଚିକିତ୍ସା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ।

2. ଯଦି ଆହତ ଶ୍ରମିକଙ୍କର ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସେହି ଚିକିତ୍ସାଳୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମେତ ରହଣି, ଚିକିତ୍ସା, ଔଷଧ ଏବଂ ଦୈନିକ ଭତ୍ତା ପ୍ରଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ, ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମଜୁରି ହାରର ଅଧାରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ।

3. ଯଦି ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣରୁ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ କିମ୍ବା ସେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଯାନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ପକ୍ଷରୁ 'ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ସୁରକ୍ଷା ବୀମା ଯୋଜନା' ଅନୁଯାୟୀ କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିସୂଚିତ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁକମ୍ପାମୂଳକ ସହାୟତା (ex gratia) ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।

4. ଯଦି ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଆସିଥିବା ଶିଶୁକୁ ଦୁର୍ଘଟଣାବଶତଃ କୌଣସି ଶାରୀରିକ ଆଘାତ ଲାଗେ, ତେବେ ସେହି ଶିଶୁ ମାଗଣା ଚିକିତ୍ସା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବ; ଏବଂ ଉକ୍ତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଶିଶୁର ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଅକ୍ଷମତା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ ଆଇନଗତ ଅଭିଭାବକଙ୍କୁ ଅନୁକମ୍ପାମୂଳକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟXIII—ମୁଖ୍ୟ କୃଷି ଋତୁ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉପରେ କଟକଣା

32. ମୁଖ୍ୟ କୃଷି ଋତୁର ବିଜ୍ଞପ୍ତି (Notification of Peak Agricultural Seasons)

1. ଏହି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ତଦଧୀନରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ଯାହା କିଛି ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲେ ହେଁ, ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ କୃଷି ଋତୁ ସମୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର କୃଷି ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧତାକୁ ସହଜ କରିବା ପାଇଁ, 'ଭିବି- ଜୀ ରାମ ଜୀ ଅଧିନିୟମ'ର ଧାରା 6 ର ଉପ-ଧାରା (2) ଅଧୀନରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ସେହି ସବୁ ମୁଖ୍ୟ ଋତୁଗୁଡ଼ିକରେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ ନାହିଁ।
2. ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏକ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ, ମୁଖ୍ୟ ଚାଷ ସମୟ ଯଥା ବୁଣା ଏବଂ ଅମଳକୁ ମିଶାଇ, ସର୍ବମୋଟ ଷାଠିଏ ଦିନର ଏକ ସମୟସୀମା ବିଷୟରେ ପୂର୍ବରୁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିବେ, ଯେଉଁ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ନାହିଁ।

33. ଅଞ୍ଚଳ-ଭିତ୍ତିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି (Area-Specific Notifications)

1. ରାଜ୍ୟ ସରକାର ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ, ଯଥା: ଜିଲ୍ଲା, ବ୍ଲକ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ପୃଥକ ପୃଥକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିପାରିବେ—
   - i. କୃଷି-ଜଳବାୟୁ ଅଞ୍ଚଳ (Agro-climatic zones);
   - ii. କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟର ସ୍ଥାନୀୟ ଶୈଳୀ; ଏବଂ
   - iii. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କାରକ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରାଯାଇପାରେ।
2. ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି, ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହେବ।

34. ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷେଧ

1.ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟର ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ, ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କିମ୍ବା ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱପ୍ରାପ୍ତ ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ, ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ବିଜ୍ଞପ୍ତିତ ସର୍ବାଧିକ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ବାହାରେ ହିଁ ହାତକୁ ନିଆଯିବ।

35. କାର୍ଯ୍ୟର ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

1. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (Programme Officer) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ସମଗ୍ର 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା'କୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟର ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ, ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ହୋଇଥିବା ମୁଖ୍ୟ କୃଷି ଋତୁ ବାହାରେ ହିଁ କରାଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟXIV—ଆକଳନ, ମଞ୍ଜୁରୀ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ

36. ଆକଳନ (ESTIMATES)—

1. କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବୈଷୟିକ ଆକଳନ ଏବଂ ମାନକ— ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ ବୈଷୟିକ ଆକଳନ (Technical Estimate) ଏବଂ ନକ୍ସା (Design) ରହିବ। ଏହା 'ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍' (Viksit Bharat National Rural Infrastructure Stack) ସହିତ ସମାନୁପାତିକ ଢାଞ୍ଚା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବ।
2. ନିର୍ମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧତା ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ସାମଗ୍ରୀର ବ୍ୟବହାରକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଉପଯୁକ୍ତ 'ଶ୍ରମ-ସଘନ' (Labour-intensive) ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ।
3. ସମସ୍ତ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବିଲ୍ ଅଫ୍ କ୍ୱାଣ୍ଟିଟିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସାଧାରଣ ବୋଧଗମ୍ୟ ଶବ୍ଦାବଳୀ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ।
4. ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ଆକଳନ ଏବଂ ନକ୍ସାର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାରାଂଶ ସହ ଏକ ବୈଷୟିକ ଟିପ୍ପଣୀ (Technical note) ରହିବ, ଯେଉଁଥିରେ କାର୍ଯ୍ୟର ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ପରିଣାମ ଏବଂ ଫଳାଫଳ (Outputs and Outcomes) ସୂଚିତ କରାଯିବ।
5. ସମସ୍ତ ବୈଷୟିକ ଆକଳନ, ନକ୍ସା ଏବଂ ଫଳାଫଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଟିପ୍ପଣୀଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 'ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ' (Management Information System - MIS) ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଡିଜିଟାଲ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କିମ୍ବା ଅପଲୋଡ୍ କରାଯିବ।

37. **ପ୍ରଶାସନିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ମଞ୍ଜୁରୀ—**

1. ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ମାଧ୍ୟମରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ସ୍ତରରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ବ୍ଲକ ଓ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ, ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତିରିଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଶାସନିକ କିମ୍ବା ଆର୍ଥିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।

2. ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ—
    i. ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା'ରୁ ହିଁ ନିଆଯାଇଛି;
    ii. ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (Normative allocation) ଆଧାରରେ ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ;
    iii. କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଷୟଭିତ୍ତିକ କ୍ଷେତ୍ର (Thematic domains) ଏବଂ 'ବିକଶିତ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଷ୍ଟାକ୍' ସହିତ ସଙ୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ (align) ଅଟେ;
    iv. ସମସ୍ତ ମଞ୍ଜୁରୀପ୍ରାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଡିଜିଟାଲ୍ ପୋର୍ଟାଲ୍ ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଉଛି।

38. **କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ମଜୁରୀ ଏବଂ ଦର ତାଲିକା—**

1.ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ, କୌଣସି ଲିଙ୍ଗଗତ ବୈଷମ୍ୟ ନରଖି ଶ୍ରମିକଙ୍କ ମଜୁରୀକୁ ସମ୍ପାଦିତ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିମାଣ ସହିତ ଯୋଡ଼ାଯିବ। ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଋତୁ ପାଇଁ 'ଟାଇମ୍-ଏଣ୍ଡ-ମୋସନ୍' (time-and-motion) ଅନୁଧ୍ୟାନ ଆଧାରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ସମୟାନୁକ୍ରମେ ସଂଶୋଧିତ 'ଗ୍ରାମୀଣ ଦର ତାଲିକା' (Rural Schedule of Rates) ଅନୁଯାୟୀ ହେବ।

39. **ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦର ତାଲିକା—**

1. ମହିଳା, ବୃଦ୍ଧବୃଦ୍ଧା, ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ଏବଂ ଗୁରୁତର ବ୍ୟାଧିରେ ପୀଡ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବର୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇଦେବା ପାଇଁ ଏକ ପୃଥକ 'ଦର ତାଲିକା' (Schedule of Rates) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ।

40. **କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ଏବଂ ରୋଜଗାର ମାନଦଣ୍ଡ** (Working Hours and Earning Norms)—

1.ଦର ତାଲିକା ଏପରି ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ଯେପରି ଜଣେ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଘଣ୍ଟାର ବିଶ୍ରାମ ସମେତ ମୋଟ ଆଠ ଘଣ୍ଟା କାର୍ଯ୍ୟ କରି ବିଜ୍ଞପ୍ତ ମଜୁରୀ ହାର ସହିତ ସମାନ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିପାରିବେ।

2. ଜଣେପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ଶ୍ରମିକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ (flexible) ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ରାମ ସମୟକୁ ମିଶାଇ ଏହା ଦିନକୁ ବାର ଘଣ୍ଟାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ।

41. **ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ** (Inspection and Quality Control)—

1. କାର୍ଯ୍ୟର ମାନ, ମାପର ସଠିକତା ଏବଂ ସମ୍ପାଦିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 'ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଦଳ' (Quality-control teams) ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ତଦାରଖ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ। ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (MIS) ରେ ଅପଲୋଡ୍ କରାଯିବ।

42. **ଚାଲୁ ରହିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ସମାପ୍ତି** (Completion of Ongoing Works)—

1. ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ, ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିର ନିୟମ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ 'ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା' ଅନୁଯାୟୀ ଚାଲୁ ରହିଥିବା କିମ୍ବା ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଶେଷ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆଯିବ।

43. **ଠିକାଦାର ବିହୀନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ** (Execution Without Contractors)—

1. ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିବା ଅର୍ଥରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଅଂଶ ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ କୌଣସି ଠିକାଦାରଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ। ଏହିଭଳି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମେତ ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ

ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସିଧାସଳଖ ସମ୍ପାଦିତ ହେବ।

2. ସମନ୍ୱୟ ଭିତ୍ତିକ (Convergence) କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯେଉଁଠାରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶ ଅନ୍ୟ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ସେହି ଅଂଶଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଯୋଜନାର ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ; ଏଥିରେ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ଥଳେ ଠିକାଦାରଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ସାମିଲ ଅଟେ ।
3. ଯଥାସମ୍ଭବ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଥିବା ସଂସ୍ଥାମାନେ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ (Manual labour) ବ୍ୟବହାର କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ବିସ୍ଥାପିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ମେସିନ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ନାହିଁ।

44. **ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ୱଚ୍ଛ କ୍ରୟ** (Transparent Procurement of Materials)—

1. କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଇ-ଟେଣ୍ଡରିଂ ସମେତ ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛ କ୍ରୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ କ୍ରୟ କରାଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟXV—ପାଣ୍ଠି ପ୍ରଦାନର ଶୈଳୀ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରବନ୍ଧନ (FUNDING PATTERN AND FINANCIAL ARRANGEMENTS)

45. ପାଣ୍ଠି ପ୍ରଦାନର ଶୈଳୀ (Funding Pattern)-

1. କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଯୋଜନା (Centrally Sponsored Scheme): ଏହି ଯୋଜନାଟି ଏକ 'କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଯୋଜନା' (Centrally Sponsored Scheme) ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ।
2. କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟୟ ସହଭାଗିତା:

   କ. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରବନ୍ଧନର ଶୈଳୀ ନିମ୍ନମତେ ହେବ:

   i. ରାଜ୍ୟରେ **କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଅନୁପାତ 60:40 ରହିବ।**

46. ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା (Financial Arrangements)-

1. ରାଜ୍ୟ-ଭିତ୍ତିକ ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (State-wise Normative Allocation): କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏହି ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ନିମନ୍ତେ ରାଜ୍ୟ-ଭିତ୍ତିକ ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ (Normative Allocation) ସ୍ଥିର କରିବେ। ଏହା ସମୟ ସମୟରେ ଜଣାଯାଉଥିବା କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ମାନଦଣ୍ଡ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବ।

2. ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ ବାହାରେ ବ୍ୟୟ (Expenditure Beyond Normative Allocation): ରାଜ୍ୟ-ଭିତ୍ତିକ ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନ ବାହାରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଉଥିବା କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ବ୍ୟୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିଜେ ବହନ କରିବେ।

3. କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଂଶ (Central Share): ଅନୁମୋଦିତ ଆବଣ୍ଟନ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅଂଶରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ—

   i. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ ଅଣକୁଶଳୀ, ଅର୍ଦ୍ଧକୁଶଳୀ ଏବଂ କୁଶଳୀ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ;

   ii. ଅନୁସୂଚୀ-I (Schedule-I) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀ ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ; ଏବଂ

   iii. କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ—

      i. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (Programme Officers) ଏବଂ ସହାୟକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦରମା ଓ ଭତ୍ତା,

      ii. କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପରିଷଦର ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟୟ,

      iii. ଅନୁସୂଚୀ-II ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ, ଏବଂ

      iv. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ବିଷୟ।

4. ରାଜ୍ୟ ଅଂଶ (State Share): ଅନୁମୋଦିତ ଆବଣ୍ଟନ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଂଶରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ—

କ. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ ଅଣକୁଶଳୀ, ଅର୍ଦ୍ଧକୁଶଳୀ ଏବଂ କୁଶଳୀ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ;

ଖ. ଅନୁସୂଚୀ-I ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀ ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ; ଏବଂ

ଗ. ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାଦାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ—

i. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ସହାୟକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦରମା ଓ ଭତ୍ତା,
ii. ରାଜ୍ୟ ପରିଷଦର ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟୟ,
iii. ଅନୁସୂଚୀ-II ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ, ଏବଂ
iv. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ବିଷୟ

5. ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ଏବଂ ବିଳମ୍ବ କ୍ଷତିପୂରଣ (Unemployment Allowance and Delay Compensation): ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ବେକାରୀ ଭତ୍ତା ଏବଂ ବିଳମ୍ବ କ୍ଷତିପୂରଣ (Delay Compensation) ବାବଦ ବ୍ୟୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବହନ କରିବେ, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ହେବ।

6. ରାଜ୍ୟ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ନିୟାମକ ଆବଣ୍ଟନର ବିତରଣ (Intra-State distribution of normative Allocation)— କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଅନୁମୋଦିତ ଆବଣ୍ଟନ ପାଇବା ପରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏହାର ସମାନ, ଆବଶ୍ୟକତା-ଭିତ୍ତିକ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବିତରଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ। ଏହି ସମୟରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖାଯିବ। ଏହି ବିତରଣର ବିସ୍ତୃତ ପଦ୍ଧତି, ମାନଦଣ୍ଡ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ଜଣାଯିବ।

7. ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ଖର୍ଚ୍ଚର ଅତିକମରେ ଏକ-ତୃତୀୟାଂଶ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ସ୍ତରରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ। ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ 'ଗ୍ରାମ ରୋଜଗାର ସେବକ' (GRS), ସମ୍ପାଦିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଓ ଦରମା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିବ।

ଅଧ୍ୟାୟXVI—ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରଦର୍ଶନ (TRANSPARENCY AND PUBLIC DISCLOSURE)

47. ସକ୍ରିୟ ପ୍ରକାଶନ (Proactive disclosure)

1. ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 'ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ' (Management Information System - MIS)ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଡିଜିଟାଲ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକାଶନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ଏହାକୁ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଯିବ।
2. ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଏକ "ଜନତା ବୋର୍ଡ" ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ କାର୍ଯ୍ୟର ବିବରଣୀ, ଆନୁମାନିକ ଶ୍ରମ ଦିବସ, ସ୍ଥାନୀୟ ଶବ୍ଦାବଳୀରେ ସାମଗ୍ରୀର ପରିମାଣ ଏବଂ ଆଇଟମ-ୱାରୀ (item-wise) ଖର୍ଚ୍ଚ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିବ।
3. ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ଦିବସ ସଂଖ୍ୟା, ମଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ, ସାମଗ୍ରୀ ବାବଦ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ, ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି, ବିକଶିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମୋଦିତ କାର୍ଯ୍ୟ, ଏବଂ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ବର୍ଷୱାରୀ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଡିଜିଟାଲ୍ ଏବଂ ଭୌତିକ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯିବ।
4. ଏହି ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ କାର୍ଯ୍ୟ, ଶ୍ରମ ଚାହିଦା, ପ୍ରଦତ୍ତ ନିଯୁକ୍ତି, ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ, ସାମଗ୍ରୀର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ସୂଚନାର ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକାଶନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପୋର୍ଟାଲ୍ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଡିଜିଟାଲ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯିବ। ସାପ୍ତାହିକ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ଏବଂ ଏହାକୁ ସାର୍ବଜନୀନ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ ଭୌତିକ ଏବଂ ଡିଜିଟାଲ୍ ଫର୍ମାଟରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଯିବ। ଏହା ସହିତ, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଭବନରେ ଏକ ସାପ୍ତାହିକ ପ୍ରକାଶନ ବୈଠକ ଆୟୋଜନ କରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ କାର୍ଯ୍ୟର ସ୍ଥିତି, ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ, ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସୂଚନା ଗୋଷ୍ଠୀ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ।
5. ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ (DPC) ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (PO) ସୂଚନା ଅଧିକାର ଆଇନ, 2005 ର ଧାରା 4 ର ଉପ-ଧାରା (1) ର ଖଣ୍ଡ (b) ର ଅନୁପାଳନ ପୂର୍ବକ ସେମାନଙ୍କ ସରକାରୀ ୱେବସାଇଟଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟମିତ ଭାବେ ଅପଡେଟ୍ କରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ଅଧିନିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ସୂଚନା ମାଗଣା ଏବଂ ଡାଉନଲୋଡ୍ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଆକାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ।

6. ମଷ୍ଟର ରୋଲ୍ ସମେତ ଯୋଜନା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ହିସାବ ଏବଂ ରେକର୍ଡ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ମାଗଣାରେ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯିବ। ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏହାର ନକଲ କିମ୍ବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶ ବିଶେଷ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଆବେଦନ ପ୍ରାପ୍ତିର ତିନୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ନକଲ ବା ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନକରାଯିବ ।

ଅଧ୍ୟାୟ XVII —ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା (Social Audit)

48. ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନା

1. ଏହି ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ, ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପ୍ରତି ଛଅ ମାସରେ ଅତିକମରେ ଥରେ ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା କରାଯିବ।
2. ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ମାନକ ଏବଂ ପଦ୍ଧତି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ହେବ।
3. ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିପରି ନିୟମ ବିଜ୍ଞାପିତ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 'ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ନିଶ୍ଚିତ କର୍ମନିଯୁକ୍ତି ଯୋଜନା ଅଡିଟ୍ ନିୟମାବଳୀ, 2011' ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ, ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ (mutatis mutandis), ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଲାଗୁ ହେବ।

49. ଅନୁସନ୍ଧାନଫଳ ର ଅନୁପାଳନ (Compliance with findings)

1. ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷାରୁ ମିଳିଥିବା ନିଷ୍କର୍ଷ ବା ଫଳାଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରାମସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ।
2. ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଏବଂ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ (recovery) ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିଳମ୍ବ ନକରି ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ।
3. ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ରିପୋର୍ଟ (Action-taken reports) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 'ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ' (Management Information System - MIS)ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ।
4. ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥର କୌଣସି ଅପବ୍ୟବହାର ବା ହେରଫେର ହୋଇଥିଲେ, ତାହା ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ରାଜସ୍ୱ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ କରାଯିବ।
5. ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ଯେଉଁ ଅଂଶ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଂଶଧନ (Central share) ସହ ସମ୍ପୃକ୍ତ, ତାହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ 'ଭାରତର ଏକତ୍ରୀକୃତ ପାଣ୍ଠି' (Consolidated Fund of India) କୁ ପଠାଯିବ।

50. ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟ (Annual Reporting)—

2. ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତଥ୍ୟ, ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଏବଂ ସଫଳତାର ବିବରଣୀ ସହିତ ଏକ ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ। ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଶୁଳ୍କ ପଇଠ କରି ଜନସାଧାରଣ ଏହି ରିପୋର୍ଟର ଏକ ନକଲ ଭୌତିକ କିମ୍ବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଆକାରରେ ପାଇପାରିବେ।

ଅଧ୍ୟାୟ XVIII—ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ଏବଂ ଲୋକପାଳ (Ombuds person)

51. ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା (Grievance Redressal Mechanism): ଏହି ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିବ:—

1. ୱାର୍ଡ, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ବ୍ଲକ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ। ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଅତିକମରେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନରେ ଅଧିକାରୀମାନେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ରହିବେ।
2. ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରମିକଙ୍କର ନିଜ ପକ୍ଷ ରଖିବାର ସୁଯୋଗ ରହିବ ଏବଂ ସେମାନେ ଯୋଜନାର ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସ୍ତରରେ ମୌଖିକ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ଭାବେ ଅଭିଯୋଗ ପଞ୍ଜିକୃତ କରିପାରିବେ।
3. ଲିଖିତ, ଟେଲିଫୋନ୍, ଅନଲାଇନ୍ କିମ୍ବା ମୌଖିକ ଭାବେ କୌଣସି ପ୍ରାଧିକୃତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ପାଇଁ ଏକ ତାରିଖ ସମ୍ବଳିତ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର (acknowledgement) ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।
4. ସରଜମିନ ଅନୁଧ୍ୟାନ ବା ପରିଦର୍ଶନ ମାଧ୍ୟମରେ ତଦନ୍ତ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗର ସମାଧାନ, ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରାପ୍ତିର ସାତଟି କାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯିବ।
5. ତଦନ୍ତ ଶେଷ ହେବା ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତୁରନ୍ତ ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିଯୋଗର ସମାଧାନ କରାଯିବ।
6. ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ତରରେ ସାତଟି କାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିଯୋଗର ସମାଧାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ, ଏହାକୁ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ।
7. ପ୍ରାଥମିକ ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟରୁ ଯଦି ଆର୍ଥିକ ଅନିୟମିତତାର ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ, ତେବେ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ ଆଇନଗତ ପରାମର୍ଶ ନେବା ପରେ ଏକ ଏଫଆଇଆର (FIR) ଦାୟର କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ।
8. ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ତଦନ୍ତର ନିଷ୍କର୍ଷ ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ଲିଖିତ ଭାବେ (ଭୌତିକ କିମ୍ବା ଡିଜିଟାଲ୍ ମାଧ୍ୟମରେ) ଅବଗତ କରାଇବେ।
9. ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦର ବୈଠକରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ।
10. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀ (PO)ଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ୍ କରାଯାଇପାରିବ; କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀ (DPC)ଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ୍ କରାଯାଇପାରିବ; ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମନ୍ୱୟକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରାଧିକରଣ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ୍

କରାଯାଇପାରିବ।

11. ଆଦେଶ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର 45 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଅପିଲ୍ ଦାୟର କରାଯିବ।

12. ଅପିଲ୍ ପ୍ରାପ୍ତିର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଅପିଲର ସମାଧାନ କରାଯିବ।

13. ୱାର୍ଡ, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ବ୍ଲକ କିମ୍ବା ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସମାଧାନ ହୋଇନଥିବା କୌଣସି ବି ଅଭିଯୋଗ MIS ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଡିଜିଟାଲ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରକୁ ପଠାଯିବ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ନିରନ୍ତର ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯିବ।.

52. ରେକର୍ଡ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା—

ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମ ଏବଂ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ରେଜିଷ୍ଟର, ଭାଉଚର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 'ଗ୍ରାମୀଣ ରୋଜଗାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କାର୍ଡ' ଏବଂ ପାସବୁକ୍ ର ବିବରଣୀ, ପରିବାର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ନାମ, ବୟସ ଓ ଠିକଣା ଏବଂ ପଞ୍ଜିକୃତ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ତଥ୍ୟ ରହିବ।

53. ଲୋକପାଳ (Ombudsperson)

1. କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ, ତଦନ୍ତ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଫଇସଲା (award) ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ଜଣେ ଲୋକପାଳ ନିଯୁକ୍ତ କରିବେ। ଲୋକପାଳ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଡିଜିଟାଲ୍ ପୋର୍ଟାଲ୍ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ।

ଅଧ୍ୟାୟ XIX—ଅନୁଧ୍ୟାନ, ପରିଦର୍ଶନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାୟନ
(MONITORING, INSPECTION AND EVALUATION)

54. ଅନୁଧ୍ୟାନ (Monitoring)

1. ରାଜ୍ୟ ସରକାର ରାଜ୍ୟ, ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ବ୍ଲକ ସ୍ତରରେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବେ।
2. ପରିଚାଳନା ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (Management Information System) ରେ ଡ୍ୟାସବୋର୍ଡ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯିବ।

55. ପରିଦର୍ଶନ (Inspections)

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅତିକମରେ କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଶତକଡ଼ା ପରିଦର୍ଶନ କରାଯିବ:

i. ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ସ୍ତରରେ: ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ (100%) କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଦର୍ଶନ କରାଯିବ।

ii. ବ୍ଲକ ସ୍ତରରେ: ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ଲକର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ଅତିକମରେ 60% ପରିଦର୍ଶନ କରାଯିବ।

iii. ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ: ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ଅତିକମରେ 10% ପରିଦର୍ଶନ କରାଯିବ।

iv. ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ: ସାରା ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ଅତିକମରେ 2% ପରିଦର୍ଶନ କରାଯିବ।

56. ମୂଲ୍ୟାୟନ (Evaluation)

1. ଫଳାଫଳ ଏବଂ ପ୍ରଭାବର ଆକଳନ ପାଇଁ ସମୟକ୍ରମେ ସ୍ୱାଧୀନ ମୂଲ୍ୟାୟନ (Independent evaluations) କରାଯିବ।
2. ମାପଯୋଗ୍ୟ ଫଳାଫଳ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ସମୟର (real-time) ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ, କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟିର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥିତି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ଭିତ୍ତିକ ଅନୁଧ୍ୟାନକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯିବ। ଏହା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା (data systems) ଏବଂ ସ୍ଥାନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା (spatial technologies) ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ। ଏକ ବ୍ୟାପକ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଡାଞ୍ଚା ମାଧ୍ୟମରେ ସାପ୍ତାହିକ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକାଶନକୁ ଅଧିକ ସୁଦୃଢ଼ କରାଯିବ। କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏକ 'ସମସାମୟିକ ମୂଲ୍ୟାୟନ ବ୍ୟବସ୍ଥା' (Concurrent Evaluation Mechanism) ନିରନ୍ତର ସତର୍କତା ପ୍ରଦାନ କରିବ ଏବଂ ସଠିକ୍ ସମୟରେ ସଂଶୋଧନ-ମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ XX—ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି (TRAINING AND CAPACITY BUILDING)

57. ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି (Training and Capacity Building)

1. ଯୋଜନାର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି, କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ସୁଦୃଢ଼ୀକରଣ ନିମନ୍ତେ ଏକ ସମର୍ପିତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ।

2. ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିବ:
   i. ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନର ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରଦାନ।
   ii. ଯୋଜନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ସ୍ୱଚ୍ଛତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସୂଚନା, ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ (IEC) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ।
   iii. ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଇନଫର୍ମେସନ ସିଷ୍ଟମ (MIS), ଜିଓ-ଟାଗିଂ (geo-tagging) ଉପକରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ଡିଜିଟାଲ୍ ସାକ୍ଷରତା ଏବଂ ଦିଗଦର୍ଶନ।
   iv. ରେକର୍ଡ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ଆର୍ଥିକ ପରିଚାଳନା, ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର, ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁଦୃଢ଼ୀକରଣ।

3. କ୍ଷେତ୍ରସ୍ତରୀୟ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଏହି ଯୋଜନା ପ୍ରତିବର୍ଷ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହାକୁ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଓ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ଢାଞ୍ଚା ସହିତ ସମନ୍ୱିତ କରାଯିବ।

4. ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜନ କରିବାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ କରିବେ ଏବଂ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧି ତଥା କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ।

5. ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଗତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ହେବାକୁ ଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରଶାସନିକ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ପାଣ୍ଠିରୁ ଭରଣା କରାଯିବ।

ଅଧ୍ୟାୟ XXI — ସମାପ୍ତି ସୂତ୍ର (Closing Formula)

1. ଏହି ଯୋଜନାକୁ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମନ୍ୱିତ ଭାବେ ପଢ଼ାଯିବ। ଯଦି କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି ଦେଖାଦିଏ, ତେବେ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପାଇବ।

ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ
ଏସ. ଏନ. ଗିରୀଶ
କମିଶନର *ତଥା* ଶାସନ ସଚିବ

Printed and Published by the Director, Printing, Stationery and Publication, Odisha, Cuttack-10
OGP/SBP Ex.Gaz.1255-183+100